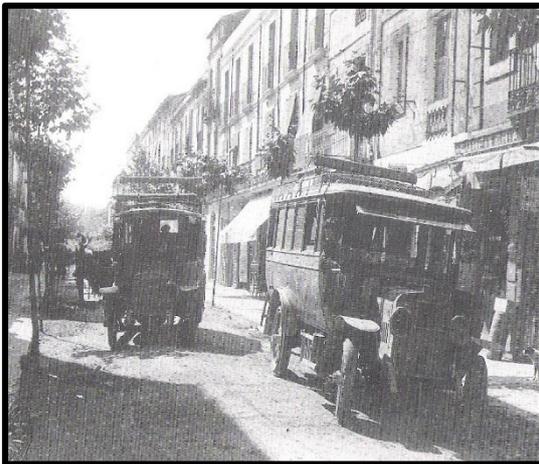
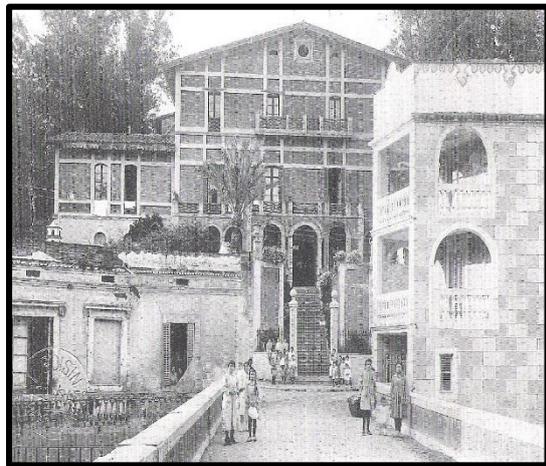

Recuperació de patrimoni arquitectònic a Arbúcies

Recerca i pla de comunicació

ANNEXOS

Helena Batlle Julià
Treball de Final de Màster
Màster de Comunicació i Estudis culturals
Tutora: Dra. Margarida Casacuberta Rocarols
Curs 2013-2014

Índex

7. Annexos

7.1. Imatges: Situació història i espai	104
7.2. Imatges: recursos turístics	106
7.3. Imatges: nou recurs turístic	120
7.4. Imatges: Altres documents	131

7. Annex

7.1. Imatges: situació, història i espai

FIG. 1: Vista d'Arbúcies des del Carrer de la Pietat
FOTO: Helena Batlle Julià

FIG. 2: Arbúcies des del Sagrat Cor
FOTO: HBJ

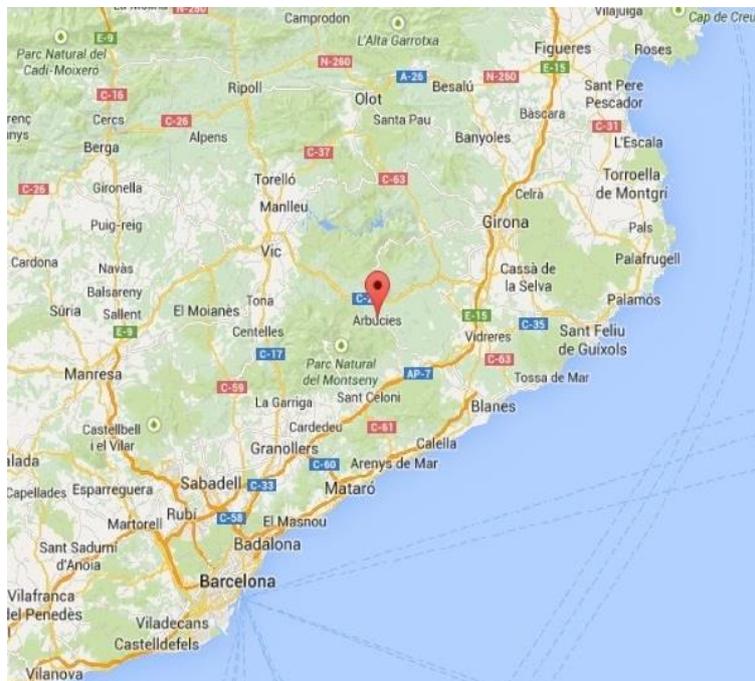

FIG. 3: Situació d'Arbúcies en el mapa

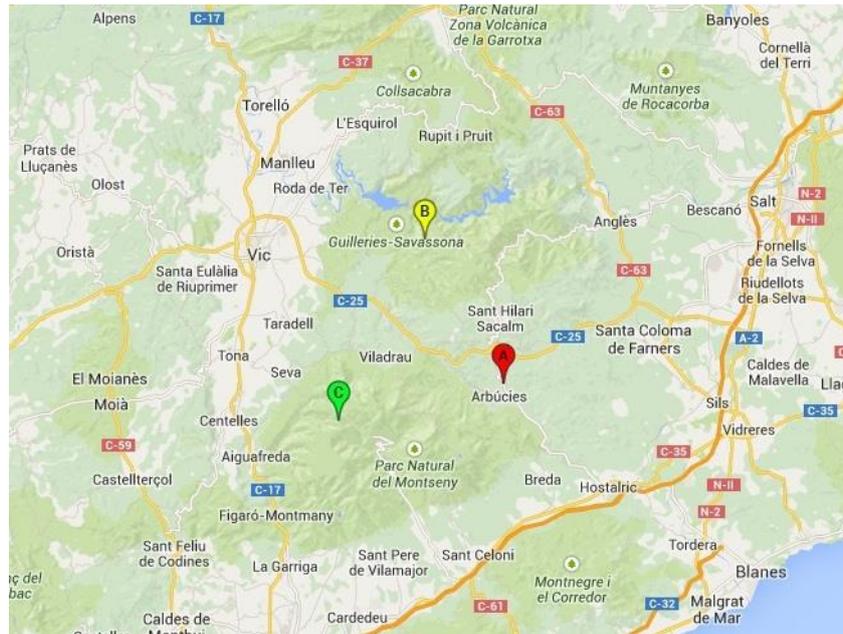

FIG. 6: Situació d'Arbúcies entre el Montseny i les Guilleries

- A: Arbúcies
- B: Les Guilleries
- C: Parc Natural del Montseny

7.2. Imatges: recursos turístics

- Patrimoni natural

FIG. 7: Les Agudes
FOTO: HBJ

FIG. 8: Riera d'Arbúcies
FOTO: Arxiu Històric Municipal d'Arbúcies (AHMA)

FIG. 9: Sardanes a la Plaça de la Vila durant la celebració de les Enramades (2013)
FOTO: HBJ

FIG. 10: Passada del Sorral (2013)
FOTO: HBJ

FIG. 11: Carrer del Sorral enramat (2013)
FOTO: HBJ

FIG. 12: Catifa del carrer Sorral (2013)
FOTO: HBJ

FIG. 13: Catifa en procés d'elaboració (2010)
FOTO: HBJ

FIG. 14: Festival popArb 2009
Foto: organització popArb

FIG. 15: Festa del Flabiol
Foto: Ajuntament d'Arbúcies

FIG. 16: Arbre centenari de la Plaça de la Vila
Foto: HBJ

Fig. 17: Museu Etnològic del Montseny
Foto: MEMGA

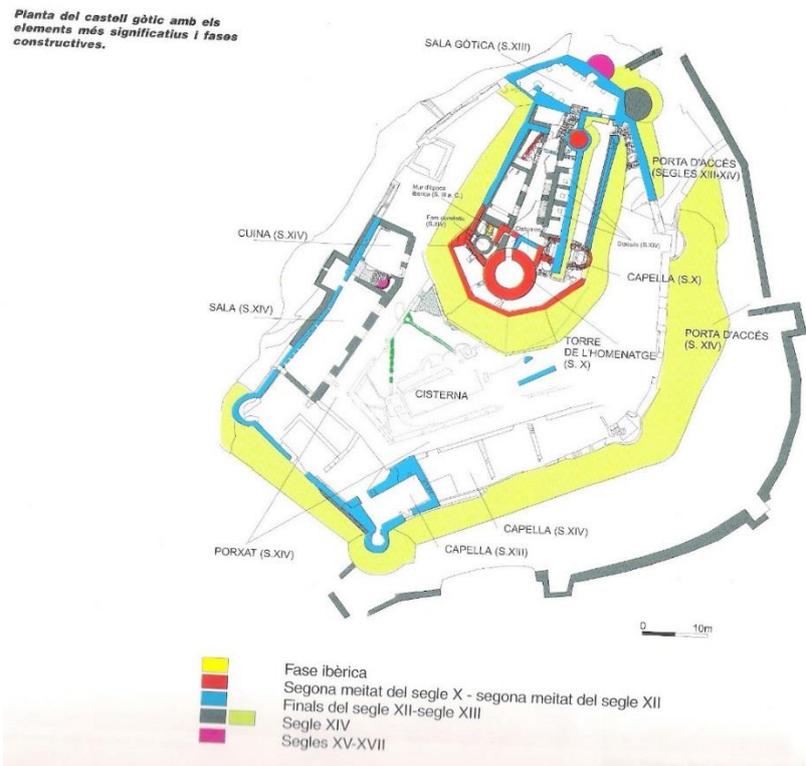

FIG. 21: Planta del Castell amb elements significatius i fases constructives
FONT: MEMGA

FIG. 22: Excavacions al Castell
FOTO: Diari de Girona (24/07/2013)

FIG. 23: La Farga del Roquer
FOTO: MEMGA

FIG. 24: La Farga del Roquer
FOTO: MEMGA

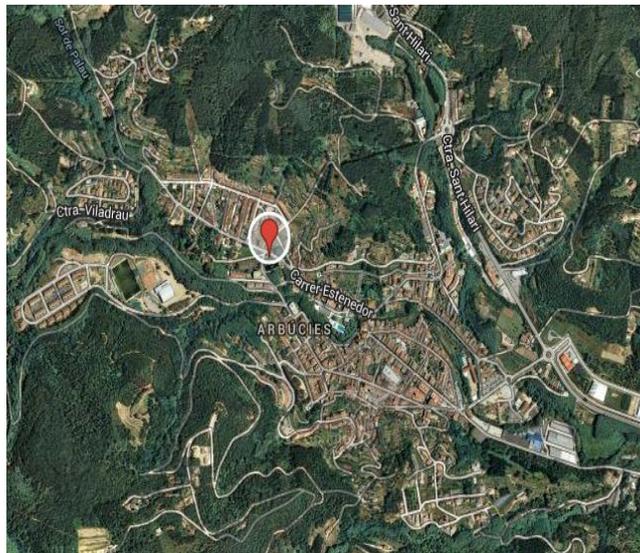

FIG. 25: Ubicació de la Farga del Roquer

FIG. 26: La Farga abans de la seva rehabilitació
FOTO: Viquipèdia

FIG. 27: Església romànica de Sant Pere Desplà
Foto: BTT Joan (bloc)

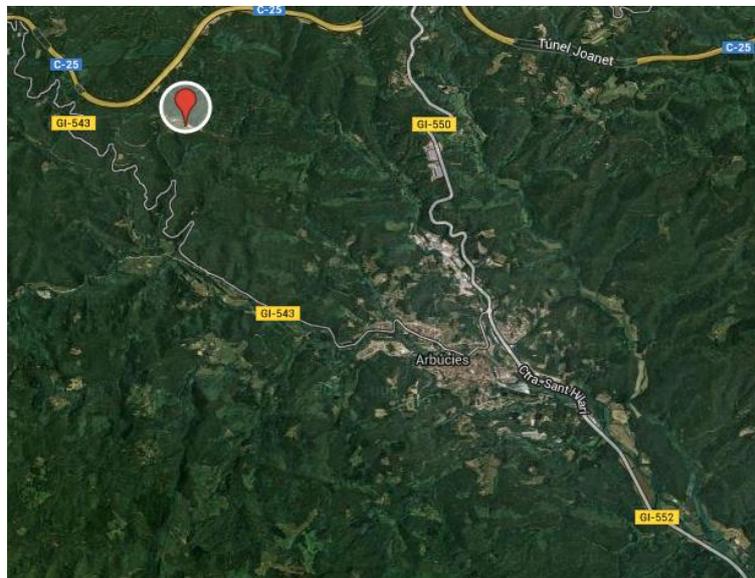

FIG. 28: Ubicació Sant Pere Desplà

FIG. 29: Església romànica de Santa Maria de Lliors
Foto: Camins Fragmentaris (bloc)

FIG. 30: Ubicació Santa Maria de Lliors

FIG. 31: Església de Sant Quirze
i Santa Julita
FOTO: Viquipèdia

FIG. 32: Ubicació de l'Església de Sant Quirze i Santa Julita

- Rutes BTT

FIG. 33: Ruta BTT Sant Marçal

FIG. 34: Ruta BTT Castell de Montsoriu

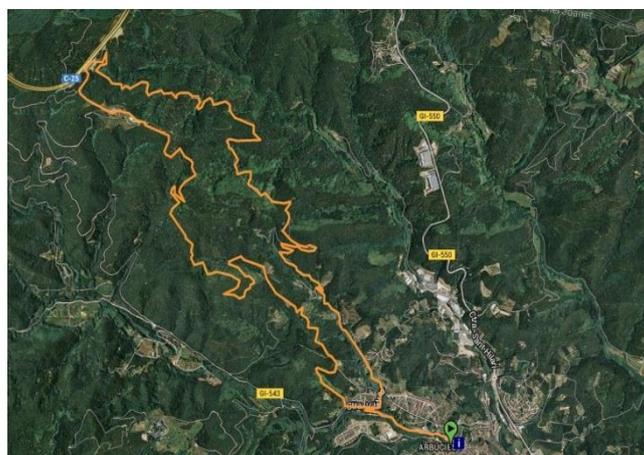

FIG. 35: Ruta BTT Sant Pere Desplà

- Rutes a peu

FIG. 36: Ruta a peu pel Parc Municipal de la Riera d'Arbúcies
PLÀNOL: web Ajuntament d'Arbúcies

FIG. 37: Vista d'una de les zones del parc (Prat Rodó)
FOTO: AHMA

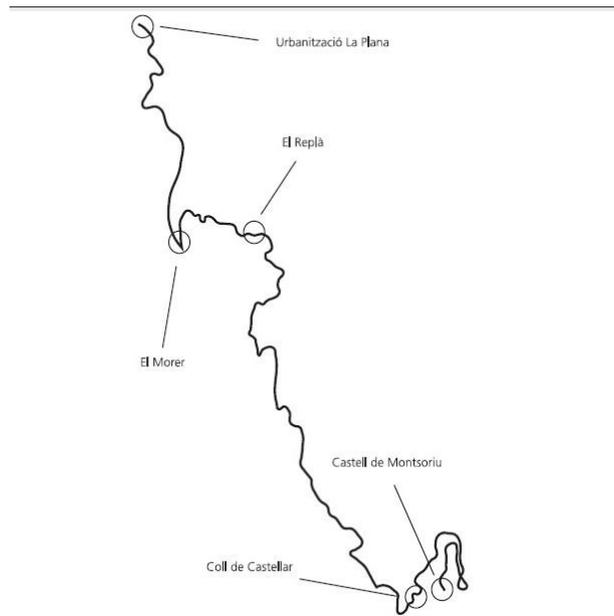

FIG. 38: Ruta a peu al Castell de Montsoriu
PLÀNOL: web Ajuntament d'Arbúcies

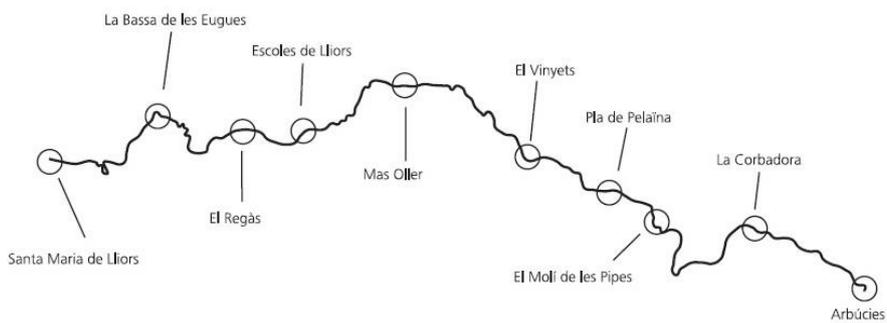

FIG. 39: Ruta a peu a Santa Maria de Lliors
PLÀNOL: web Ajuntament d'Arbúcies

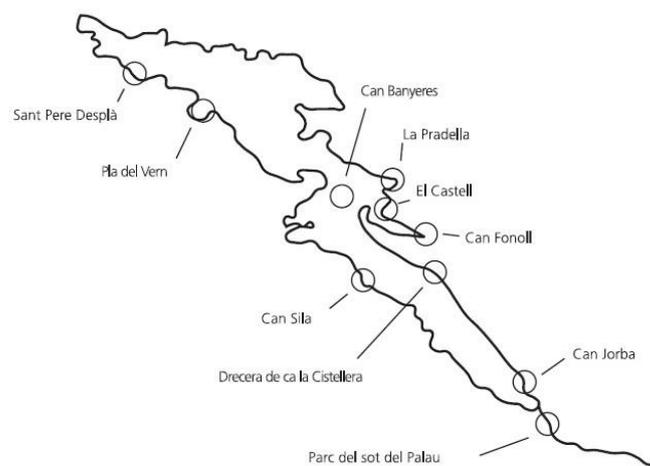

FIG. 40: Ruta a peu a Sant Pere Desplà
Plànol: web Ajuntament d'Arbúcies

FIG. 46: Plaça de Florac
FOTO: Ajuntament d'Arbúcies

FIG. 47: Parc del Sot del Palau
FOTO: Ajuntament d'Arbúcies

FIG. 48: Jardí Dendrològic del Roquer
FOTO: web Ajuntament d'Arbúcies

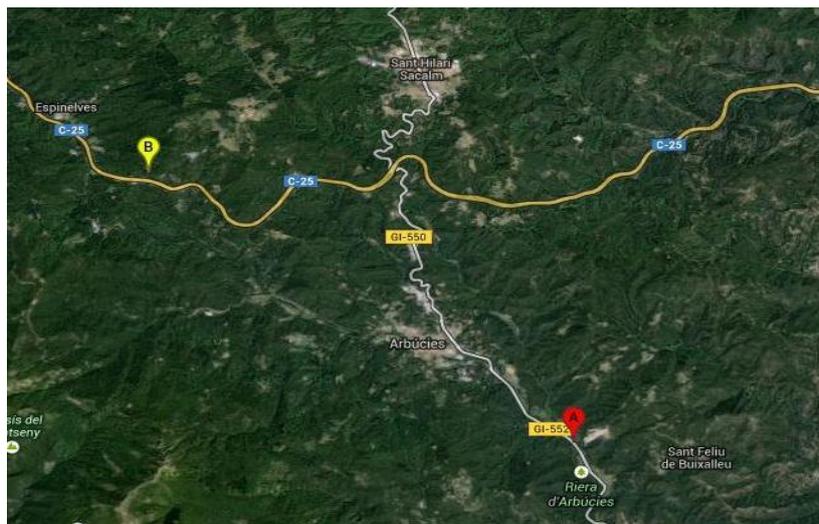

FIG. 49: Situació de Selva Aventura i Picnic el Pol

A: Picnic el Pol
B: Selva Aventura

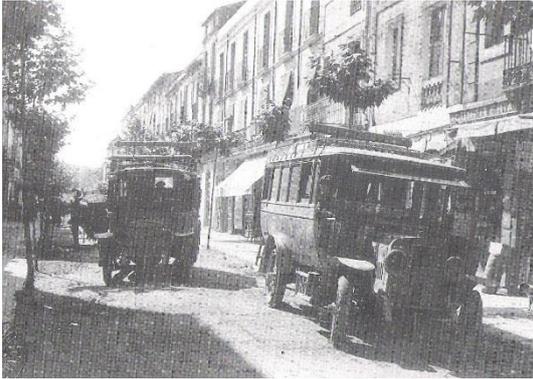

FIG. 53: Òmnibus de l'època
FOTO: AHMA

FIG. 54: Òmnibus exposat al MEMGA
FOTO: MEMGA

FIG. 55: Imatge de l'entrada al C/ Camprodon
a inicis del segle XX
FOTO: AHMA

FIG. 56: Imatge del C/ Sorral i el C/ Camprodon
FOTO: AHMA

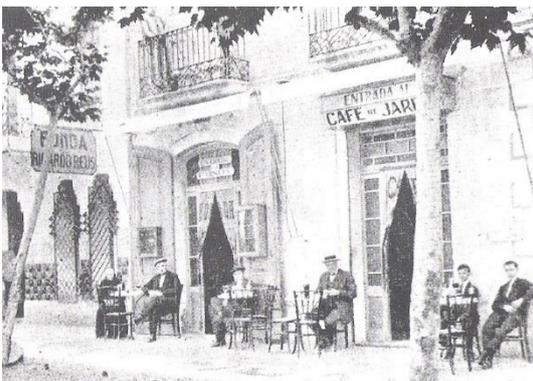

FIG. 57: Imatge del Bar de Can Torres
situat al la Carretera
FOTO: AHMA

FIG. 58: Imatge dels plàtans a les voreres
del C/ Camprodon
FOTO: AHMA

- **Edificis de la proposta**

FIG. 59: Ubicació dels edificis

A: Hotel d'Entitats
B: Can Badés
C: Casino
D: Les Magnòlies
E: Fogueres del Molí
F: Can Bosch
G: Granja Royal
H: Escoles Velles

I: Farmàcia
J: Germanes Hospitalàries
K: Capella de la Pietat
L: Can Xacris
M: El Roquer
N: La Caixa
O: Ca l'Ayats
P: CEIP Dr. Carulla actual

FIG. 60: Façana principal de l'Hotel d'Entitats
FOTO: www.poblesdecatalunya.cat

FIG. 61: Detall: frontó de l'Hotel d'Entitats
FOTO: www.poblesdecatalunya.cat

FIG. 62: Façana principal de Les Magnòlies
FOTO: Viquipèdia

FIG. 63: Portal de Les Magnòlies
FOTO: Inventari del Patrimoni
Arquitectònic de Catalunya (IPAC)

FIG. 64: Façana del Casino
FOTO: www.poblesdecatalunya.com

FIG. 65: Part superior, finestra i frontó, del Casino
FOTO: www.poblesdecatalunya.com

FIG. 66: Façana principal de Can Badés
FOTO: IPAC

FIG. 67: Capella de Can Badés
FOTO: IPAC

FIG. 68: Edifici de Fogueres del Molí
FOTO: www.poblesdecatalunya.cat

FIG. 69: Portal principal de Fogueres del Molí
FOTO: IPAC

FIG. 70: Façana principal de la Granja Royal
FOTO: IPAC

FIG. 71: Rajoles de la façana
FOTO: IPAC

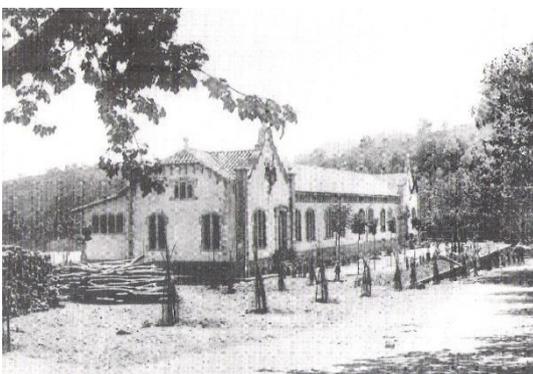

FIG. 72: Imatge de les Escoles Velles
FOTO: AHMA

FIG. 73: Vista de les Escoles Velles
FOTO: AHMA

FIG. 74: Façana de la Farmàcia
FOTO: IPAC

FIG. 75: Escut i esgrafiats a la façana de la Farmàcia
FOTO: Viquipèdia

FIG. 76: Façana de les Germanes Hospitalàries
FOTO: IPAC

FIG. 77: Glorieta de la façana de les Germanes
Hospitalàries
FOTO: IPAC

FIG. 78: Edifici de la Capella de la Pietat
FOTO: IPAC

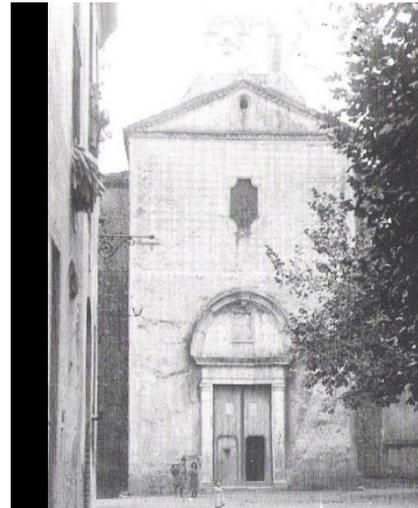

FIG. 79: Antic edifici de la Capella de la Pietat
FOTO: AHMA

FIG. 80: Cupulí de la Capella de la Pietat
FOTO: IPAC

FIG. 81: Façana posterior de Can Xacris
FOTO: Viquipèdia

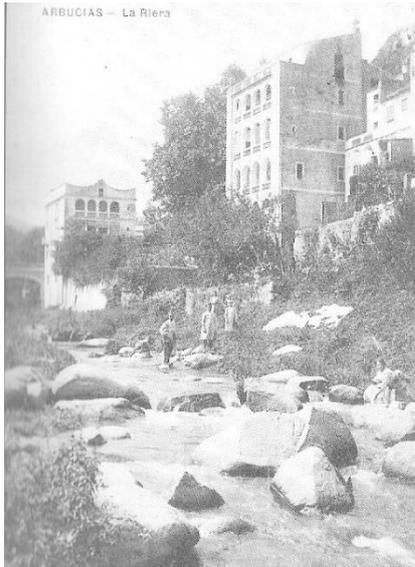

FIG. 82: Torres de Can Xacris al fins
FOTO: AHMA

FIG. 83: Finestres d'arc de mig punt de Can Xacris
FOTO: IPAC

FIG. 84: Façana del Roquer
FOTO: IPAC

FIG. 85: Façana del Roquer (1919)
FOTO: AHMA

FIG. 86: Detall dels esgrafiats del Roquer
FOTO: IPAC

FIG. 87: Façana principal de La Caixa de Pensions
FOTO: Viquipèdia

FIG. 92: Can Pepus (Joan Amigó, 1923-24)
FOTO: Viquipèdia

FIG. 93: Casa d'Enric Pavillard (Joan Amigó, 1906)
FOTO: Viquipèdia

FIG. 94: Façana principal de Can Bosch
FOTO: www.poblesdecatalunya.cat

FIG. 95: Finestra de quart de volta de Can Bosch
FOTO: www.poblesdecatalunya.cat

FIG. 96: Finestra cantonera de Can Bosch
FOTO: IPAC

FIG. 97: Balcons de ferro forjat i esgrafiats
FOTO: Viquipèdia

FIG. 98: Colors i esgrafiats de la façana
FOTO: Viquipèdia

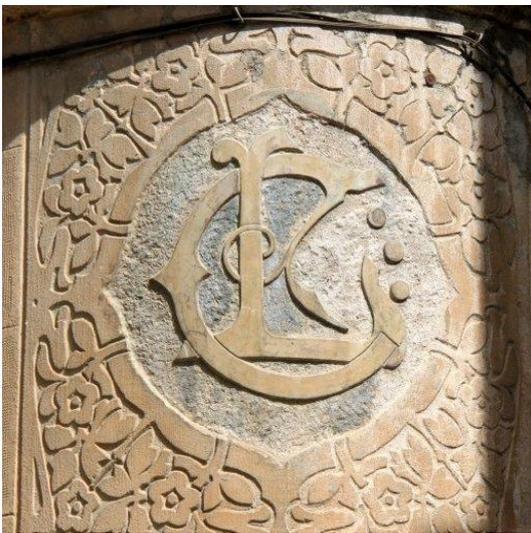

FIG. 99: Inicials "L" i "C" (mare del propietari)
FOTO: IPAC

FIG. 100: Part posterior de l'edifici i terrat
de Can Bosch
FOTO: IPAC

7.4. Altres documents

- **Canvi dels dies festius a Arbúcies**

A finals del 2013, des de l'Ajuntament d'Arbúcies es va considerar l'opció de fer uns canvis en les festes locals del poble, cosa que afecta directament els dies en què se celebren les Enramades i la Festa Major. Tot seguit veurem quina és la situació de l'any 2013 de la celebració de cada una de les festivitats i com ha quedat el calendari per aquest 2014 després de l'aprovació d'aquests canvis en el ple municipal del dia 23 de desembre de 2013.

Hem de tenir en compte que segons la llei s'estipulen uns dies festius en concret:

- 8 dies festius proposats pel Govern Espanyol.
- 2 festius a nivell nacional a Catalunya (proposats per la Generalitat).
- 2 festes locals.

En un poble com Arbúcies, i a la majoria, els dos dies festius locals s'escauen en Festa Major. Tanmateix, per als arbucienques i arbucienques la veritable festa i la que esperen amb més ganes són les Enramades. Malgrat que és una evidència que les Enramades estan vivint un període de crisi important des de fa uns anys, des de l'Ajuntament mai s'havia fet el pas de canviar la mentalitat i proposar que els dies festius que pertoquen per llei a cada localitat poguessin correspondre al període d'Enramades. D'altra banda, fins a dia d'avui, tampoc hi havia hagut mai el plantejament de proposar noves activitats que poguessin ser objecte de motivació per als vilatans i vilatanes d'Arbúcies.

- **Any 2013:**

ENRAMADES:

Maig / Juny

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
					25	26 Catifes
27	28	29	30 Botifarrada popular Passada de la Plaça	31 Enramada de la Plaça Passada del Castell	1 Enramada del Castell Correplaces	2 Passada del Sorral
3 Enramada Sorral Passada de Magnes	4 Enramada de Magnes Passada de la Carretera	5 Enramada de la Carretera Concert fi de Festa	6	7	8	9

FESTA MAJOR:

Juliol

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
22	23	24	25	26 Festa Major	27 Festa Major	28 Festa Major
29 Festa Major	30 Festa Major	31				

- **Any 2014:**

ENRAMADES:

Juny

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
					14	15 Catifes
16	17	18	19 Botifarrada popular Passada de la Plaça	20 Enramada de la Plaça Passada del Castell	21 Enramada del Castell Correplaces	22 Passada del Sorral
23 (pont) Enramada del Sorral Passada de Magne	24 Enramada de Magne Passada de la Carretera	25 Enramada de la Carretera Concert fi de Festa				

FESTA MAJOR:

Juliol

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
21	22	23	24	25 Festa Major	26 Festa Major	27 Festa Major
28 Festa Major	29 Festa Major	30	31			

Observem un canvi molt significatiu: fins al dia d'avui el dilluns i el dimarts de Festa Major eren festa local per a tota la població d'Arbúcies. Tanmateix, veiem com aquests dos dies festius ara passen a ser-ho pels dies 20 de juny (Enramada de la Plaça i Passada de la Plaça) i el dia 25 de juny (Enramada de la Carretera i Fi de Festa). L'elecció d'aquests dos dies es deu al fet que el dia 23 (Revetlla de Sant Joan) les empreses i tallers del poble han decidit fer pont, de manera que durant una setmana el poble restaria en celebració permanent. Per tant, observem una major importància per a les Enramades, ja que, fins ara, tot i ser la celebració més important i esperada per tots els vilatans, no tenia cap dia de festa, exceptuant el cap de setmana.

Certament, hi ha un objectiu molt clar d'incentivar la festivitat de les Enramades, ja que, malgrat ser una festa tan estimada per a tots els vilatans del poble, s'ha produït un clar davallament de la participació per part de tots els habitants. Sense cap mena de dubte, les Catifes i les Enramades de la Plaça de la Vila i del Castell són els dies que tenen més èxit i seguiment per part de tots. Pel que fa a les Catifes especialment no només s'observa una clara participació per part dels arbucienques, sinó també que es tracta d'un dia en què Arbúcies rep persones de fora i que aporten un benefici cultural i social (i econòmic) important per a la vila. Tanmateix, no podem obviar que la resta de les celebracions només són seguides pels autòctons i, en molts casos, hi ha una manca important de presència d'aquesta. Per aquest motiu és important fer entendre als arbucienques i arbucienques que no es pot deixar de banda cap altra enramada, per aquest motiu, el fet de posar el dia 20 de juny i el 25 com a dies festius fa pensar en una major participació per part de tots, ja que una gran majoria que tingui la seva vida laboral i escolar a Arbúcies podrà prescindir d'aquesta responsabilitat durant els dies festius de les Enramades.

- **L'Estiuada**

Tot seguit, mostrarem dos arxius antics de *L'Estiuada*, un diari de l'època que es dedicava a parlar i a tractar temes relacionats amb la vida quotidiana i el territori del Montseny i les Guillerries.

1. *L'Estiuada*, núm. 64 (Sant Hilari Sacalm, 18 de juliol de 1913).

A la primera plana es tracten temes relacionats amb la política catalana del moment, com ara el centralisme espanyol o l'ensenyament a Catalunya.

A la segona pàgina, en canvi, trobem altres temàtiques vinculades amb el paisatge i l'entorn més proper, entre els quals observem com es parla de la importància de l'arquitectura a les nostres viles.

I, per últim, i el que més ens interessa, trobem una pàgina dedicada als moviments d'estiuejants a la zona del Montseny. Concretament, es destaca dins "Notes comarcals. Arbucias" i a "Moviments d'estiuejadors", on es donen alguns noms de personalitats burgeses importants que cada estiu venien a passar les seves vacances a poblacions com Arbúcies, Sant Hilari o Viladrau.

2. *L'Estiuada*, núm. 69 (Sant Hilari Sacalm, 22 d'agost de 1913)

D'aquest segon diari ens interessa, especialment, l'escrit de Joaquim Folch i Torres a la segona pàgina: de nou, es torna a fer esment a la importància de preservar l'arquitectura, ja que ell considera que defineix una societat i la seva gent, és a dir, és una materialització dels pensaments i la ideologia d'una època que hem de respectar i conservar per tal de no oblidar qui som i d'on venim.

Per altra banda, tot seguit es torna a dedicar una secció a tots els estiuejants burgesos de la ciutat que en aquells moments venien a passar les seves vacances als nostres pobles de muntanya.

L'Estiuada

Periodic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció i Administració: Carrer de Vic, 9

Any VI

Sant Hilari Sacalm, 18 Juliol de 1913

Núm. 64

Centralisme corruptor

Seria una feina llarga i pesada haver d'enumerar totes les lleis, disposicions del poder executiu i resolucions inspirades en l'uniformisme més vergonyós. Sovintegen tant, que a cada moment deuríem lamentar-nos; es tota la vida política i administrativa de l'Estat Espanyol que ve dirigida per una concepció artificial i falsa de la realitat: son tots els rams de l'Administració Pública que funcionen baix el pes del centralisme i de l'uniformisme més pronunciat i corruptor. La gent que dirigeix l'Estat en que vivim, es creuen i obren com si no més governessin un sol poble, un sol idioma, un sol art, una sola cultura, com si no més hi hagués un poble madrileny o un poble castellà. Si sortosament algun cop veuen la realitat, l'aparten immediatament de la seva vista entelada, se subleven contra d'ella, per fer viure a l'Administració i l'Estat en una vida de ficció i d'artifici, en un divorci amb lo genuí i real. Aixís es maldem energies i es mata el cos social i es destrueixen elements vius i vivificadors. Es més: aixís es va contra la mateixa col·lectivitat i se la castiga amb lleis i reials decrets, mentre ella, davant del divorci, extén la seva activitat malgrat l'Estat, i burla la llei i s'organitza conforme és. Per aixó nosaltres els catalans tenim a l'Estat Espanyol com un enemic, franc a voltes, encobert quasi sempre.

Per R. D. de 22 de Novembre de l'any passat i una R. O. de 5 de Desembre del mateix any, el ministre d'Instrucció Pública don Santiago Albià disposa la formació de Biblioteques ambulants a totes les províncies, destinant, per aixó, 2500 ptes. a cada Inspector de l'Ensenyana. Aquesta havien de comprar els llibres seguint les instruccions de la Direcció General de primera Ensenyana i una de dites instruccions fou la publicació d'un catàleg de les obres que devien comprar-se, d'import total de les 2500 ptes. Però, i aquí està'l cas veritablement uniformista, el catàleg és únic, es un sol per totes les províncies de l'Estat Espanyol. Oblidant l'essència de la pedagogia, i els principis moderns d'aquesta, s'igualen els mestres que han d'obrar en regions distintes, baix un sol prisma, per dessota d'una sola i única cultura. El catàleg aixís format, es un bagatge inútil que qualsevol llibreter podria haver fet.

Com a conseqüència d'aixó resulta que a la Biblioteca ambulante de la província de Girona, no hi ha ni un llibre català, ni una obra que parli de Catalunya. Hem repassat la llista de les obres que han sigut remeses a l'Inspecció de Girona i n'hi hem trobat de tota mena i de totes les literatures, cap que estigui escrita en català, ni que faci referència a la Literatura, Art, Filosofia, Geografia i Historia de Catalunya. En la nombrosa llista d'obres fins s'hi escatimen els autors catalans: n'hi han dos o tres no més. I no es que manquin obres catalanes de valor cultural i pedagògic, no'n manquen tampoc de literàries, car riquíssima es la Literatura catalana, però l'uniformisme, la ficció, l'artifici, ho'manen tot.

Causa vergonyosa i indignació aixó. Mirant la llarga enumeració de llibres i autors, comprats per als mestres i nois de la província de Girona, s'experimenta veritable pena i se sent fortificar l'odi al centralisme. Veureu obres de tota mena, autors de totes les procedències, però res català, res que afecti a Catalunya i a les comarques gironines.

¿Es una burla? ¿Es ignorància, aital fet vergonyós? Nosaltres creiem que ho es tot, que es un dels innombrables casos—aquesta vegada molt accentuat—de l'uniformisme espanyol; es lo de sempre.

I per aixó no'n protestem; l'afirmació catalanista que batega en el nostre cor, es ja una protesta permanent que mirant per a destruir els atacs passats i que vigeixen, vol prevenir els futurs. Contra l'uniformisme i per Catalunya, son la nostra ensenya.

Per a l'Ensenyana Catalana

La conquesta de l'escola

Es ben cert, encar que'ns dolgui confesar-ho, que'l catalanisme no s'ha preocupat com deuria haver fet, d'una qüestió que ha de intervenir en alt grau en el pervindre de nostra Patria. Aquesta qüestió es de la Ensenyana primària. No'm caldrà repetir lo que s'ha dit tantes vegades i en tota mena de revistes, ni copiar les frases de un sens nombre de pensadors respecte a l'ensenyana i al mestre d'escola. Lo cert es, que les primeres impressions que reb l'home al trobar-se en l'infancia, sigui perquè encar no té el cos maljat per les passions, siga perquè encar no n'hi té en ell cap més de gravada, son les que li perduren més. L'infant, el futur ciutadà del demà, que ha sigut educat en una determinada religió, o amb unes determinades idees, les conserva al través del triàngul de la vida, i encar que a voltes s'aparti de les mateixes, sempre sent dintre son al un pessigolleig, que l'inclina a tornar a n'aquell camí que li han senyalat com a dretorer els seus mestres des de petit.

Per xò no es estrany que tots els Estats una mica concients del seu ésser, hagin donat una preferència gran a les qüestions d'ensenyana i no sols de l'ensenyana en general o de les altes ensenyances científiques o filosòfiques, sinó de l'ensenyana més modesta, en aparença, però transcendental com la que més; de la que donen aquests modestos obrers que's diuen mestres d'estudi, que's passen la vida forjant heroicament en el gresol de l'escola i amb el calli de llurs idees a l'home del pervindre. Alemanya, Anglaterra, França i tots els Estats que volen anar a l'avantguarda de la civilització donen als mestres d'escola les preferències a que té dret. Tenen en tots aquests països un viure independent, que no està a mercè del primer cacic del poble, poguent portar a terme llur alta missió, i siguent respectats i ben considerats de tothom.

L'Estat Espanyol, que en aixó com en totes les demés coses, va sempre a reraçaga dels Estats civilitzats, s'ha preocupat ben poc de millorar la condició dels mestres. Des del primer pas que's donà en aquest sentit allà a mitjans del segle passat, amb la llei Moyano, fins aquests darrers anys que's torna a parlar—més perquè la moda sembla que dongui per aquest costat que per altra cosa—del millorament de la ensenyana primària, es pot ben dir que'l mestre ha sigut considerat com el més petit dels obrers que conreen el camp social, i com a tal ha sigut sempre remunerat, seguint el cap de turc que té d'aguantar, callant i sorint, totes les malvestats del primer cacicquet entronitzat en el lloc.

Aixó que per a l'Estat espanyol, baix el punt de vista de l'unitat del mateix, haurà sigut un gros mal, si no considerem per lo que a Catalunya toca, tal volta n'hi haurà devingut un bé. Havent-hi els mestres d'escola mal pagats, mentre als lo poc que els dona el Govern no tenen gairebé per viure, es quasi impossible que en vinguin de forasters. La natural contraria que, pesa i qui vulgui, perdura encar entre les dugues ra-

Davant la nova desconsideració, la ratifiquem amb més força si es possible, tot prosseguint amb el treball catalanitzador per a que triomfi l'ensenya regeneradora. Senyalem no més la nova i recent indignitat i seguim avant.

des, fa que a Catalunya si no es amb bons sous no hi puguin venir a viure mestres castellans. El mestre aquí Catalunya, quasi per necessitat té d'esser de la comarca, i aixó es lo que està passant en tots els pobles. I el mestre català pot no esser catalanista, en el sentit polític de la paraula, però abans que tot es català, i té sentit comú.

I per a aixó, a pesar de les lleis de l'Estat, a pesar dels decrets Romanones, a pesar dels Inspectors, que com ja tenen més sou quasi tots son castellans, se parla en català a l'Escola, s'ensenya a llegir el català, i fins Historia de Catalunya s'ensenya en moltes. Per a fer totes aquestes coses, no es precis esser catalanista, sobra amb tenir sentit comú i esser català.

Però res d'aixó passarà des del moment que les escoles de Catalunya fossen regentades per castellans. Vegi's lo que passa de Catalunya de l'altra banda dels Pirineus, ont s'ha ciutad França de portar-hi mestres francesos. Quasi s'arriba a ser héroe al sapiguer parlar i no es desacertat dir que dintre poc temps el provençal serà llengua completament morta. Els mestres d'allà, que son ben francesos, se'n cuidaran bé de fer aquest crim, i bones probes ne son, els càstics que donen a els miqujons cada volta que els senten parlar català, no sols en l'escola sino també fora d'ella.

Aquí, avui per avui la salvaguarda la tenim en el mestre.

Siguent doncs el mestre d'escola un dels principals factors que intervenen en la catalanització o castellanització de nostra patria, ¿què ha fet el catalanisme en favor de aquesta institució? què té de fer?

L. G. CATALA

L'estat dels nostres camps

Aquest any els nostres camps presenten un bell aspecte tant amb els blats com amb les tardaneres. Els blats, principalment la xeixa, son abundosos tant en palla com en gra.

Les patates son molt millors que l'any passat, degut a que la llevor era més bona, pogué assaonar més bé i per raó de la pluja de l'Abril tingueren de sembrar-se tardanes, que es lo que convé: fins al Maig no sembrar les patates. Doneu una mirada als nostres camps i veureu que les sembrades durant el Maig i primers de Juny tenen una bonica i gairebé no essin malurades i en canvi si algú va atrevir-se a fer-ne de primerenques ja son mig seques. He vist algun camp de llevor anglesa i surten molt boniques fent esperar aixó que l'any vinent s'en veurán moltes més, principalment si eis agricultors de la costa de Llevant ens donen el seu apoi i vulguen donar a la llevor que culleirem el mèrit que tingui.

Malgrat no haver-hi vinyes i pocs vinyeters, les poques serments que hi han son ufanesos, lluint els tendres raïms que s'aguanten amb frescor i abundos.

Es arbres fruiters, malament; les glaçades varen matar tota la flor.

Hem de parlar de la pedregada que amb

un xic més hagués convertit aquest article en una oració fúnebre. Fins a la Font Picant caigueren com aus de perdiu, deixant els camps arrasats i sens una fulla dreta. tota la part bac de la muntanya de la Gabarra arribant fins a Sant Andreu de Banesells, baixant cap a Carós, l'Avenç, muntanya de la Mare de Deu del Coll seguint al Padró i fins aprop d'Osor i Sta. Marguerida. Va ser una plaga que perjudicà als pagesos enduent-se per lo menys dues sembrades de blat. I encare sortosament no perjudicà a les patates, perquè al Padró quasi totes es sembrèn grogues i aquestes tornen a brotar.

SALVADOR NOGUERA

Aigua picant

Quan enve de Barcelona a St. Hilari, l'estació d'Hostalrich ja produïa un efecte distint que al marcar. Si es a l'hiervar en un efecte trist, de quicòm abandonat, es ben bé una estació d'aquelles que al viatger l'amoinen una mica però no molt, perquè'ls minuts passen depressa. Els que descendim en ella per a pujar a l'automobil o a la tartana, sentim ben bé aquella soletat miserable de l'estació, si el dia no es festiu, car allavors ja hi ovirem algun clar somriure. Fora Granollers, totes les estacions des de Barcelona produïxen la mateixa visió, semblen cases solitàries, que l'empleret els hi don un soler equivalent a un minut o tres minuts. Les planes, les muntanyes i les valls son tristes; el pescador de St. Celoni sembla que senti recança d'haver-se d'estar allà ciutat. El viatger ni s'entreté mirant per les finestretes i dorm o pensa amb el lloc de destí.

Però a l'inici fins la safagor de l'andén barceloní es soporta amb resignació. Després fins a St. Andreu encare s'ovira la ciutat comtal; més avall els camps de canem son esplendor, els rius sens aigua us fan pensar amb la nostra fresscal temperatura i la nova estació de Montblanc es més vistosa. Fins el tren, com si sentís anyorança de les planes assolades, doble la velocitat quan ha passat la foradada poc després de Granollers. I aquells camps que fecunden se vos convertixen en muntanyes exuberants, el Montseny imponent s'acosta, marxa de noialtres i torna a acostar-se. Ja no son els plans i els treballadors del camp qui guaiten a l'espectacle sempre nou del tren que corre com un desesperat, son les valls curulles de verdor, les masies clares i les llargues extensions de pins distingint-se un a un. A Breda, apart de les olles, hi ovirem el castell de Montoliu majestuós, com el més alt dels cims, amb la curiositat del qui dintre poc el veurà més baix, casi tocant a les planúries uniformes.

L'estació d'Hostalrich es un moment, no produïx efecte: la vista es aderalada cap als automobils que's van omplenant en mig de les impacientes dels uns i de la serenitat lloable dels altres. L'estació d'Hostalrich a l'estiu s'esborra, quan es va de Barcelona a la nostra vila. Els seients del auto pel viatger que no va massa estret, son la visió de la velocitat i de l'estiu que comença.

Després, les arbrades colossals i els camps formos de la carretera fins a Arbúcies produïxen una carícia inefable junt amb la marxa del auto descobert, que vola a ple aire, i passat el carrer d'Arbúcies amb la gent arremolinada a les portes de les cases, la carretera tot pujada fins a St. Hilari ens conte la bondat dels cims alerosos i de les muntanyes desertes i ovirem el poble estiuenc com una delícia.

l'entrada al bell parage, amb tot el color ciutadà que té, fa acabar el viatge esplendorosament.

FRUTZ

EN LA MORT D' UN INFANT

IN EXCELSIS

I
 Anima infantina
 que has volat al cel
 i has deixat l'anel
 de còca divina;
 qu'el cor t'endevina
 resplendent estel
 en la cort fíada
 de Suprem Regina,
 valgues cada nit
 repos en ton lilt
 tes ales de gloria,
 perquè al despertar
 poguem adorar
 la teva memoria...

II
 Anima ignota
 que has florit de mort
 per renaisc a l'eterna
 de tota dissona,
 com encara aletia
 ton suau record
 en la llar, morena
 de tant descolorit!
 La visió perdura
 plena d'amargura
 de que, prest al vol,
 somnies, miraves,
 i la mà allargava
 de fora el bressol...

III
 Les joguines ploran
 damunt del teu lilt
 els mobles anoyen
 ton pas exòbit!
 Quanta la cambra exploren
 resen apit,
 i els teus pares moren
 de suprem neguit...
 De quanta inclemència
 serà font la suauzial

Els petons no tenen
 sobre que besar,
 i an el cor devien
 ganes de plorar.
 IV
 L'ambient ont usaqueu
 si era humil i estret,
 l'amor té naures
 de fe'l gran i net.

V
 D'encà que hi visqueu
 ha quedat més fral!
 Per què, si ja ho eres,
 l'has fet angolet?
 La tristor t'ingloba;
 i en plena estiuada
 sembla arbre sens fruit...
 que'n mig de l'arocva
 ton bressol s'hi bada
 més trist, de tant buid!

VI
 Mai més l'alegría
 florida ont abans
 la vida s'omplia
 de riures i encants.

VII
 La carícia pia
 d'unos anies mans,
 senya cada dia
 los records més saula...
 Torments massa grossos,
 pels pares amants,
 —lurs cors fent a troços,—
 que al mort els infans,
 tant peida sos coses
 deixin buids tant grans!

VIII
 Suprema reuanga
 la mort d'un albat,
 ont mor l'esperança
 d'un sant ignorat!
 Horrible frissanga
 veient capolat

el fruit de bonaça
 d'un amor sagrat...
 Terrible mentida,
 que en lloc d'una vida,
 sols visquí un record:
 que en carn tant manyaga,
 no s'ocuí la daga
 crudel de la mort!

IX
 O Mort! quines manyes,
 quins fets inhumans
 de ser sens estranyos
 damunt els infants!
 T'hi apropes, t'ensanyes,
 hi clous amb dos mans,
 apretes, i ensanyes
 als agonizants!
 Oh, Mort, bella adusta
 a quants crias t'obligas
 ton horri destí!

X
 És vil els injuste;
 pels veils es amiga;
 pels nins ets buxi.

XI
 Anima aquirida
 que prest has volat
 fugint la mentida
 d'un mon torturat:
 si en la nova vida
 de Cel anoyat
 veus l'arrel fada
 que als cors has deixat,
 prega a totes hores
 al bon Deu que adores
 que un angel germa
 el buid que deixares
 en la llar dels pares
 el vingu a omplir!

LAURÀ DALMAU

Notes sobre l'Art Popular

L'ARQUITECTURA DE LES NOSTRES VILES (I)

I
 La Catalunya dels romàntics era plena de ruïnes de grans coses. La Catalunya dels noucentistes és plena de petites coses vives. Aquesta és en essència la naturalesa dels dos caràcters que ha pres la renaixença catalana; i, darrera l'obra feta pels primers, l'obra dels segons comença, lloant i beneint el treball de la generació anterior.

Els estudis arqueològics a Catalunya són fills del romanticisme; mes, d'entre la multitud apassionada que recull les engrunes del passat, ne despuntaren els homes de ciència. Fins després de cinquanta anys de recórrer la terra els excursionistes, fins després de mig segle de recular els arxius, fins després de mitja centuria de deries per lo nostre, no ha sigut possible formalitzar i definir d'una manera digna, en la «Historia de l'Arquitectura Romànica a Catalunya», den Puig y Cadafalch, un pas de la historia artistica del nostre poble.

La labor és llarga i necessita la col·laboració de tots. Amb cinquanta anys de treball, animat per un esperit de patria—que si manca estem perduts—hem arribat a poder precisar lo que ha succeït en aquest troc de terra nostre, al pas d'una corrent de formes universals.

Això és una lliçó molt forta i d'un valor fonamental, per lo que hem de fer els noucentistes, perquè hem vist que dessota aquestes formalitats universals que arribaren amb tota una corrent de civilització, hi havia una natura que s'hi rebel·lava, alguna cosa viva, incivíl, sense paraula encara, que mostrava els caires aguts de la seva rusticitat, per entre les formes resoltes que'l pensament d'uns pobles superiors ens imposaven. Erem invadits però rebels a l'invasió i per la rebeldia afirmaven una naturalesa determinada.

Saber això és saber molt, és quasi saber tot lo que cal per a orientar en conseqüència tota la força del nostre pensament i tota l'ingenunitat del nostre esperit. I és més cla-

ra aquesta sabiduria perquè coincideix amb la descoberta de totes les altres manifestacions de la vida que'ns venen a dir amb la mateixa veu l'existència real i positiva de la nació.

Això és el primer pas de tot el nostre treball en tots els seus aspectes. L'afirmació de la nacionalitat. La segona afirmació que podem fer, en conseqüència a la primera, és que aquesta força natural se manifesta per repulsió, per inadaptació. L'adaptació suposa un estat receptiu que no tenim en aquell instant en que creua el nostre troc de terra l'arquitectura romànica. Per això ella se caracterisa, se fa catalana, per medi d'una deformació de les formes importades. La nostra arquitectura romànica és una ganyota de rebel·lió.

Si aquesta força natural hagués sigut civilitzada i hagués trobat la seva fórmula espiritual, dintre l'universalitat de la forma, Catalunya hi hauria trobat la seva modulació justa i se l'hauria adaptada plasmant amb els elements d'ella el seu esperit. En el primer cas podem dir que l'ha perjudicada; en el segon podem dir que l'hauria enriquida d'una nova modulació.

Davant l'arquitectura gòtica, si bé menys estudiada, se manifesta entre nosaltres així mateix, si bé amb grau molt menor. La graduació d'aquest augment de perfecció, d'aquest enriquiment de la corrent gòtica, d'una major adaptació espiritual catalana, la trobarem en el major grau de civilització que hi havia aquí en aquell moment.

Darrera el gòtic Catalunya decau, i aleshores el gòtic devé fórmula més o menys apropiada, damunt la qual s'hi enganxa la fórmula Renaixement, absolutament forastera, agena a nosaltres, que no hem pres cap part en el Renaixement.

Aquí hi ha l'atmeniment de la natura, perquè ha trobat la seva fórmula plàstica en un estil. Això és molt digne de tenir-se en compte. Després d'això, a Catalunya no ha passat res més de prou essencial per a notar-ho en aquestes notes esquet de coses que s'han d'explicar amb més calma.

El fum del tabac

Aquesta planta — *Nicotiana tabacum* — de la familia de les Solanacees, originaria de l'Amèrica del Sur, que pot créixer fins a dos metres d'alçada, i donar fulles de 50

centímetres de llargaria, amb flors de color de rosa, importada a França l'any 1560 per Joan Nicot, des d'ont passaria probablement a nostra terra, conté principis nocius a la salut com diferents vegades s'ha dit i escrit.

L'higiene, la ciencia, que vetlla constantment pel benestar de la humanitat, recrimina l'ús del tabac, perquè se sab que l'acció del fumar produeix an els que tenen aquest costum, uns efectes no molt favorables a la economia humana.

Perjudica al cos i perjudica a la butxaca. Persona hi ha que frueix amb deliri xuclant l'ambrosia breva de regular llargaria, i frueix també doblement, contemplant amb bon aire i catxa:uda satisfacció com se disipa per l'espai, pujant amunt, amunt, l'espíral joganer i bellugadiç de l'aromàtica fumar-la, que's produeix al tornar-seendra la confitada fulla d'un encisador canxonxo.

Hi ha qui passa hores i més hores, saborejant el producte de la rotllada fulla havanera, entre glop i glop d'aromàtica beguda, bruna de color; que ric, que suau i que atractiu és aquell perfum deliciós de les delícies!

Mes posades les coses en el sí de la realitat, com canviem d'aspecte l'amargura, el desgany i el desconsol, porten ulteriorment l'intranquil·litat i la pertorbació a l'organisme humà.

Queda irreflexivament satisfet moltes vegades, el gust apassionat, car s'es apurat amb goig fins la darrera partícula de la fermentada i ben adobada planxa vegetal.

Es queda un hom una, dugues, tres, cent i cent vegades satisfet, es veritat, mes també altres tantes queda intoxicat, lo que de prompte no s'arrepára, perquè l'hàbit amb la costum que dona, va dissimulant els efectes del verí.

Però arriba un dia, en que trouen nas, els accidents produïts pel tabaquisme crònic, en forma d'accidents locals, com: les plaques dels fumadors a la llengua i llavis, ennegriment de les dents, inflamació de les genives, de la faringe, salveig i fetor de la boca, i generals altres, com dispnees—o dificultat de pair,—gastralgies, vèrtrigs, cefalalgies, ambliopia—o debilitació de la agudesa visual,—disminució de la memoria, tremolors, palpitations, sofocació, símptomes d'angina del pit, singlot i pseudoasma.

Aquesta planta—per alguns paradisíaca—conté segons la seva procedència del 1 al 8 per 100 de nicotina i altres alcaloides o principis tòxics que son els que influencien an el organisme huma produint en principi bona part de les alteracions esmentades i diem en principi, perquè fet l'anàlisi de la composició del fum del tabac, s'ha vist amb més certer coneixement que es el fum que més aviat envenen segur i lentament als afeccionats a consumir la planta de Nicot.

Acaba d'aportar dats interessants sobre la composició del fum, un químic alemany anomenat Herr Toth.

Aquest sabí ha dit que'l tabac mata no per la nicotina, sinó pel gas terriblement mortífer nomenat cianogen, contingut en el fum, que delectant el paladar de l'emperdorit fumador li va obrint lentament les portes endolades de l'altre mon.

Conegut aquest inconvenient, no deuria el fumador perseverar en ses aficions, ni alegar cap excusa per a continuar en son hàbit pernicios, en quan se li indica lo contraproduent que per les entranyes i pel bon

funcionament de les mateixes resulta la costum del fumar.

Esdevé vana moltes vegades la predicció, es vox clamantis in deserto, mes la realitat nua i crua convenç de les asseveracions que havem fetes, mostrant malhauradament en molts cassos el verí i pertorbant aquelles hores que podrien ésser delitoses i de goig inefable per un fervorós abstencionista.

A. ARIET

Viladras, 7 Juliol 1911.

Les besties benefactores de l'Agricultura

El savi naturalista Emili Tarré, un dels primers socis fundadors de la «Societat Protectora dels Animals i Plantes de Catalunya», s'ha imposat una illoable tasca en dar a conèixer la vida de les besties que son benefactores per a l'Agricultura.

Creiem un deure: per el divulgar les idees def' nostre comaci, per la molta relació que té per aquesta comarca, encara amb preocupacions envers aquets desgraciats animals.

Comensem pel gripau, dit també galapat i per nosaltres tòtil. Fa sa posta per primavera al retorn de les plantes aquàtiques, amb una forma com uns rosaris, als 17 o 18 dies neixen els cap-grossos, al cap de tres mesos acaba sa vida aquàtica, durant la qual respirava per les branques del costat del cap, com tots els que viuen a dintre l'aigua. Després busca les coves o s'amaga sota l'herba durant el dia, per a cacar durant la nit, per que sa vida es nocturna. L'animal no arriba a la plenitud de sa vida adulta fins als 5 anys després, vivint fins a 20 anys i 36 segons observacions. Sa creixença es molt lenta.

El gripau té, com tots els animals, medis de defensa contra l'atac dels seus enemics; aquest son: el color i les glàndoles del costat del coll.

El seu color es terrós amb diverses variatets segons el lloc ont viu, li permet ser descobert fàcilment. L'humor de les glàndules del coll es blanquinos, llepiós i fa fortor desagradable. Es clàustic i narcòtic, qualitats que'l fan poc apetitos als animals que se'l podrien menjar.

Aquesta secreció es la que ha donat tan mala anomenada al tòtil i ha sigut causa de la guerra que tothom li fa, considerant-lo com animal veninós, i que deu desaparixer. I res d'això: aquesta secreció es ignocenta, com s'ha demostrat moltes vegades i sols hi ha perill quan es refrega l'animal per una ferida o pels ulls. També es creu que aquesta secreció l'expulsen i lo que molts han vist expulsar es l'orina del animal, llençada a distancia d'alguns passos, com a medi de justa defensa de sa honrada vida.

El règim alimentici del gripau es exclusivament de certs animals vius, en primer lloc cucs de terra i limacs; venint després els petits cargols insectes, orugues i demás cuques.

Té la boca gran per poguer agafar els cucs encara que sien grossos i la panxa grossa com un sac per fer-ne bona caça.

Ja veieu que aquestes qualitats que'l fan tan lleig son les més adequades pel fi que la Naturalesa l'ha destinat. Suprimiu els tòtils i veureu els vostres camps plens d'insectes que acabaran amb les culletes. Al-

Estació Meteorològica

Mes de Juliol.

BAROMETRE		TERMOMETRE				HIGROMETRE		Observacions			
Dià	8 m. 4 t.	Màxima	Hora	Mínima	Hora	Mitja	Oscil·lació				
8	761	762.5	15.5	14	8	5	11.76	7.5	61	87	Boira a les 17.
9	766	765.5	16	14	9	5	12.5	7	77	77	Cubert de núvols.
10	763	761	18.5	9	8	2	13.25	10.5	68	90	Boira a la nit.
11	760	760	19	13	9	3	14	10	53	87	Boira 15.
12	762	762.5	20	14	11	5	15.5	11	60	71	Millora el temps.
13	763	764	27.5	16	10	4	18.75	17.5	50	55	Dia esplèndid.
14	764	762	25.5	14	13	4	19.25	12.5	52	43	Dia esplèndid.
15	763	762	23.5	12	12	3	17.75	11.5	66	76	Boira nit, pluja.
16	763	764	18.5	11	11.5	3	15	7	82	80	3.7 mm. pluviositat.

F. Oid.

(1) Aquest article va ser publicat en una Plaça Artística de la «Veu de Catalunya». Però l'opinió que té per l'obra i per l'Agricultura viladras de que se pogueren renovar la redacció de reproduir-lo. (Nota de la Redacció).

gus pobles si han volgut acabar ses plaques d'orques, han tingut de repoblar-ho de tòtils.
Un animal tan perseguit i despreciable ve a ésser un eficaç ajudant gratuït del pagès. Respecte-u-lo i feu lo respectar pel bé de vostres collites.

FERRÀS CID.

Després de llarga absència

Les ansies supremes de retorn a la meua terra, que tant m'havien amargat la vida en paisos llunyans, s'havien satisfet i ja de nou passejava pels amplats carrers de la ciutat volguda, tot aprofitant del nostre sol Mediterrà, tot regenerant per l'alenada confortant del nostre mar, sota d'un cel puríssim, en mig del tràfic d'un treball que vivifica i fruit intensament de la bellesa peregrina de l'urbs en plena primavera... El perfum suavisíssim de les flors que enjoiaven el passeig, renovava en la meua anima, amb la vivesa d'un gran desitj, els records inolvidables d'altre temps i que potser més que altre cosa, havien donat vida an el profund anyorament, que's despertava en mi, en aquelles terres ingrates, de les boires i dels fets.

Anava a donar satisfacció a l'anhel suprem, de gaudir de nou l'encant inexplicable d'una visió de genties i de gràcia; el cor m'ho deia amb pregons baters, i el cor no enganys. Serà per això que jo'm sentia corpes per una emoció dolcíssima, i era per això, que'l meu esperit, sadollat d'un sentiment massa viu, semblava defallir... De lluny vaig veure com l'aparcament desitjada, s'acostava majestuosament; la primavera havia obrat sabiament en la figura d'aquella «gentilíssima»; i el seu cos era més elegant i cimbrant; el seu pas elegantsíssim i més segur, era molt més dona que abans; però com abans els seus ulls d'arjar descobrien un mar de sentiment i de dolçor, els seus llavis dibuixen encare un somriure delicat i els seus cabells, si no onyaven a mercé del vent, eren tant bruns com els que per abans queguen gràcilment sobre ses patilles. El cor botà dintre'l meu pit i el meu rostre s'encengué més que de costum, era l'impresió del primer moment, després aserenant-me, torní al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

Lo que digué no era interessant del temps, de la calor, del torni al domini sobre mi mateix. Aleshores tingué lloc el nostre encontre i jo obrí els llavis per parlar; no sé lo que vaig dir, ja, junts devallarem pel passeig, pel mig de les flors, que's badaven desesperadament. A unes noies que'n compraven, un jove encarcarat i carrinell, tot galejant-les els hi deia que «eren flors entre les flors»; jo al mirar an aquella «gentilíssima» que tenia a prop meu, me semblava veure el miracle produït per dos primaveres en contacte íntim.

ulls enlairar, mes el sol ardent que'n mig del cel cremava, me'ls feu abaixar ràpidament... i jo pensava i meditava, sobre si aquell sol, que sobre mi tant de poder tenia, podia ser-el sol de l'esperança...

J. DE CAMPS I ARBOIX.

Torredrà de Montgri, Juny 1911.

Notes comarcals

Arbúcies.—Durant aquesta passada setmana han comensat a venir els primers estiuants, i tenim entès que dintre aquesta i la que vé quedarán ja ocupades les cases torres i pisos que falten a llogar.
Per a que siga més nombrosa la nostra colonia estiuana mancaven en aquesta població una sèrie de xalets o torres, que és lo que preferixen els forasters en lloc de pisos i cases massa grans.

Però el Sr. J. Badés de Barcelona, que poseix un magnífic parc i una regular extensió de terreny edificable en aquesta població, portat pel seu immens entusiasme per aquesta vila, està decidit a emprendre una lloable obra digna del major aplaus, que ha de reportar immensos beneficis a Arbúcies, i ha començat ja la construcció d'una sèrie d'espaciosos xalets provistos de tota mena de condicions higièniques amb jardí, alameda frondosa, electricitat, abundant aigua i elegant mobiliari, quedant entel·lida ja la primera d'aquesta sèrie que està contractada pera ocupar-la dintrepocs dies el digníssim advocat de Barcelona don Santiago Gubern.

Tenim notícia de que'l Sr. Badés es proposa treballar activament per a que quedin acabades per aquesta temporada algunes altres torres i no plegar els treballs de construcció fins a deixar-les totes llestes per a disposar-ne en la pròxima temporada de 1914.

Es nota ja la animació pròpia de la temporada en els principals passeigs i sobretot a les sardanes que tots els dijous, dissabtes i diumenges a la vella, es ballen a la carretera.

Estant practicant-se notables reformes en totes les fonts i principalment a les «Fonts del Ferro» de cal Gall.

Viladrau.—A l'hermosa plaça del Doctor Carulla inaugurada l'any passat, ont hi creixen ufanosos els tils, prarronyers i abets que s'hi plantaren, s'hi construeix un seient a tot el voltant de dita plaça; guanyarà amb aquesta construcció moltíssim i serà la millora que s realitza, escaient per tots els veïns.

L'animació es gran en nostre poble, la temperatura agradable de que fruit en aquest enlairat i aixeric comarc fa brollar l'alegria entre ls estiuants, plena de satisfacció el cor dels nostres hostes i la joia s reflexa en paraules de benaurança per a aquesta terra paradisiàca.

Acaben de quedar llestes les feines de segar i dins pocs començaran les feines de batre per a arreglar els pagesos el produït del treball de bona part de l'any.

Moviment d'Estiuadors

Som a mig Juliol i el temps no ha favoregut gaire la data. Ens diuen que a la majoria dels punts d'estiuag s'hi nota retràs en l'arribada de forasters. A Sant Hilari no obstant, i això mateix demostra que la seva fama creix, les arribades son nombroses. Som a mig Juliol, el temps no ha favoregut gaire i no obstant, com que a Sant Hilari s'hi està bé i s'hi recobra salut, els automòvils arriben matí i tarde curullts de forasters. Vegi's la llista d'aquests últims vuit dies:

D. Adolf Artal amb la seva senyora i filla (Tarragona); D. Pere Parcerisas (Tona); D. Bonaventura Jové (Barcelona); don Feliu Ferrer i família (Barcelona); D. Maria Bigas i fill (Valls); D. Joaquim Verdú (Gandia); D. Francisca Bas (Barcelona); D. Joana Urgell i D. Antonia Tutosaus (Tarragona); D. Enriqueta Usull amb la seva Sra. mare (Barcelona).

També ens complau donar compte d'haver tingut el gust de saludar al digníssim Alcalde de Lleida D. Pere Mor i Alimacellas, que ha vingut a visitar a la seva senyora mare que's troba prenent les aigües en aquesta vila.

Així mateix ens ha complacut poguer donar la benvinguda als bons amics D. Candelario, amb el seu nebot D. Josep Molera Soler i la nevudeta Enriqueta.

Als conseqüents estiuants, D. Artur Roca amb senyora i nens; a D. Francisco Ferrán, amb el seu Sr. pare D. Salvador Ferrán, i filla Roseta Ferrán; a D. Alexandre Dira i senyora; a D. Dominique Colomer amb la seva Sra. D. Maria Manaut; i D. Vicens Olivella amb filla i néta (Barcelona).

A D. Juan Ramónatxo i família (Tarragona); D. Rafael Faura i família (Barcelona); D. Pere Vintroler i família (Barcelona); D. Otto Streiberger, Sra. D. Roser i sos fills Germà i Elisa.—D. J. Pellorí i Puig i senyora (Montvidéu).—D. Dolores Carnicer (Mataró).—Sra. de Ballester i filla (Mallorca).—D. Bartomeu Coll (Puerto-Rico). Sr. Roure i família (Barcelona).—Mis Mary Schofield i fill (New-York).—Sr. Torres i família (Barcelona). D. Antoni de P. Puig Sra. i filla (Barcelona).

D. Miracle Santamaría (Barcelona); don Pancràs Mesires (Reus); D. Caterpa Guardiola (Barcelona); D. Josep Roca i família (Tarragona); D. Josep Roca Casals (Barcelona); Rnt. D. Magi Barrera i família (Barcelona); D. Gregori Nadal i família i donya Rosa Talens i família (Polígar del Júcar); D. Josefa Caró viuda de Calopa (Barcelona); D. Maria Roger i família (Valencia); D. Josep Basó amb la seva senyora (Barcelona).

D. Victor Augé i família (Barcelona); don Joaquim Homedes i família (Tortosa); Rnt. D. Joan Baltasar (Barcelona); D. Antoni Lorea i família (Tortosa); D. Bonaventura Solera (Barcelona); D. Jaume Sureda (Santa Coloma de Farnés); D. Rafael Jaurés i família (Barcelona); D. Josep Catalá amb el seu fill (Buenos Aires); D. Jaume Beltrana (Mortel); D. Jordi Valls Jover (Barcelona).

D. Josep López i família (Barcelona); donya Maria Espadaler (Sant Quirze de Besora); D. Martí Marin (Vigo); Rnts. Pares de la C. de J. Borja March; i Gabarró; D. Mus Roca (Rodà); D. Joan Porredós Obiols (Barcelona); D. Ricard Landarua (Valencia); D. August Ventalló (Pastrana); D. Manuel Balasch (Prats de Molló); D. Antoni Yehis Puigercós (Mataró); Rnt. Antoni Rovira i D. Antonia Rovira (Barcelona).

D. Ramon Bas Castells (Talesse); D. Leonor Montagut (Valencia); D. Maria Camps (Galleja); D. Isabel Rubio (Valencia); donya Leonor Tullor (Barcelona); D. Antonia Barberá de Auiran amb la seva filla (Barcelona); D. Adela Ginés de Olivella (Barcelona); D. Consol Leys (Figueras); D. Francisca Faura (Madrid); D. Ramon Amat (Badalona); D. Dolores Mir (Barcelona).

També l'Establiment Marín comença a estar molt animat i podem donar notícia, d'unanimitat la benvinguda, de les distingides famílies de D. Josep Gassó, de Sra. Deví; de Beltrán; de D. Josep Canals; D. Emili Escat; de D. Josep Balaguer; de Beltrú; de D. Guillem Puig; de D. Frederic Beltrán; de D. Joan Pérez; de D. Eugeni Torrelblanca; de D. Ramon Molins; de D. Josep Canals; de D. Josep Ferrer; de D. Josep Freix; de Sr. Martí; de D. Esteve Fortuny; de D. Josep Ximeno; de Canals; i de Masrera.

Igualment se hi troben fent temporada D. Joaquim Montagut; Rnt. Pare Torner; Sr. Ferrán; Sr. Turull; Sr. Comas; Rnt. D. Miquel Martínez; D. Ramon Canoza; D. Dametri Bolinches; D. Conxa Solé Puig; D. Josep d'Antonio; D. Josep Grego; D. Genís Batlló; D. Mari d'Alfauí; D. Agustí Volga; D. Gregori Equilior i D. Josep Sals Colomer.

També s'hi troba ja el celebrat escriptor valencià D. Eduard Escalante constant estudiant d'aquest país, el qual li deu haver-li dedicat una obra teatral que du'l títol de *Sant Hilari Sacalm*, representada en els teatres Tivoli i Nou de Barcelona, i un gran nombre de vegades als teatres de Valencia.

A tots bona estada i rebim la benvinguda de L'ESTIMADA.

a completar l'anàlisi de les nostres aigües minerals; el distingit catedràtic d'Anàlisi Química de la Facultat de Farmàcia de Barcelona Doctor Ramon Casamada, acompanyat del catedràtic auxiliar Doctor Teyà i dels seus ajudants de Laboratori.

Durant la seva permanència a Sant Hilari, determinaren el poder de radioactivitat dels manantials, resultat, segons digué'l Doctor Casamada, que les aigües mineral·litzades de la nostra vila son les més radioactives dintre totes les aigües fredes fins avui conegudes d'Espanya.

L'anàlisi complet quedarà acabat un d'aquests dies.

Amèlia ha posat a la venda un riquíssim xocolates que's recomanen per la seva flon i delicat aroma.
Demà passat diumenge, el Chor «Germanors d'Arbúcies vindrà a fer-nos una visita, acompanyat de la cobla «La Rebrotada» de la mateixa població. Arribarà al matí de 11 a 12 i el Chor farà desseguida una cantada davant la Casa Consistorial. A la tarde, donarà un concert al Tivoli i a la nit al calé de l'Unió. Durant la tarde, des de les 5 a 12 i el Chor farà desseguida a la plaça de Mossèn Cinto Verdagué.

Entre altres escullides composicions, el Chor cantarà: *A sol batent*, den Morena, *Elis me'n d'Almaguera*, den Clavé i *La Maquinista*, del mateix autor.

Ambedos entitats musicals son dirigides pel nostre volgut amic i conivilat don Enric Guasch.

Confiteria den Manel Planas. Especialitat en la riquíssima pasta seca *Barrabets de Sant Hilari*. Diposit exclusiu de bencina del «Real Automóvil Club de Catalunya».

Carrer de Valls, n.º 6.
El millor de tots els xocolates es el d'Amatller marca LLUNA.

El sabí catedràtic de l'Escola Politécnica de Aachen (Alemanya) i eminent catalanòfil Doctor Eberat Vogel, ha honorat a la Redacció de L'ESTIMADA, remetent-li dues hermoses postals fotografia de voltants d'aquella ciutat, en una de les quals hi apareix retratat el Doctor Vogel i la seva distingida senyora.

El volguéssim amic de Catalunya saluda efusivament l'aparició del nostre periòdic i responen a nostre prec ens promet la seva preuada col·laboració per aquest situ.

Després de les postals, hem rebut un interessant article del Dr. Vogel sobre la vida escolar en Alemanya, que insertarem en un dels vinentis números.

Farmàcia Nova den Pere Gallardo, carrer de la Rectoria, n.º 2.

Secció especial de perfumeria; especialitat en locions, perfums i sabons de les millors marques estrangeres; aigua de Colonia extra, objectes de tocador, estotjos de fantasia, etc.
Diumenge passat va celebrar reunió general la germania «La Protectora» per a la revisió de comptes del primer semestre de l'any, trobant un augment de 80 ptes. Es prové el càrrec de Tresorer vacant per defunció del que'l desempeñava, essent elegit en Ramon Pernau.

De 150 associats en l'actualitat no hi ha cap de malalt.

Així que s'acabin les feines de la sega, el Somaten de la vila, celebrará la revista reglamentaria a la plassa de Mossen Verdagué.

Automòvils.—Diposit de bencina del «Real Automóvil Club de Catalunya». Josep Clotés, confiteria, Arbúcies.

Imp. Fel·li D. Casanova, Ronda S. Pau, 67, Barcelona

CHOCOLATE AMATLLER. CASA FUNDADA EN 1800. BARCELONA. CHOCOLATE-AMATLLER. La casa AMATLLER, recomienda sus nuevos chocolates marca LLUNA a las personas de más fino paladar.

L'Estiuada

Periodic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció i Administració: Carrer de Vic, 9

Any VI

Sant Hilari Sacalm, 22 Agost de 1913

Núm. 69

Llavor patriòtica

De la Colonia escolar Mossèn Cinto, que estiuaja a Santa Coloma.

De les Institucions Catalanes que més fomenten el sentiment patriòtic és l'Escola Catalana Mossèn Cinto Verdaguier. Quin espectacle tan hermos d'ofereixen aquestes Colònies escolars que estiuajen pels pobles portant-hi no solament el somriure de joventut, si que també un entusiasme esplendent d'amor a la terra!

Es que la Colònia Mossèn Cinto, presenta altre aspecte ben diferent de les altres seccions escolars, perquè además de la nota verament simpàtica que presenten tots aquests estols d'infants, en sa major part de famílies humils, que per a trobar el descans de l'aula, la tranquil·litat de son novell esperit i el relleu per sa salut, acuden pobriçons a fora de ciutat per gaudir dels aires purs de la muntanya, ens ofereix la secció Mossèn Cinto altre títol més excel·lent i enlairat, perquè aquests nois de l'escola Mossèn Cinto reben una educació veritablement catalana, aprenen a estimar a Catalunya amb aquell amor de fill, perquè hi viuen identificats amb Catalunya, perquè coneixen la seva Història atapada de fets gloriosos que enliren el concepte de la patria, perquè els hi ensenyen a estimar-la i venerar-la amb coneixement cert i evident de la seva personalitat.

A Sta. Coloma hi estiuaja la bella, l'entusiasta, la verament catalana Colònia Escolar Mossèn Cinto. La componen uns 20 nois i dos professors, que s'anomenen Francisco Crusells i Joaquim Avella: vesteixen modestament perquè modestes són llurs famílies, amb bruses ratllades, barrets de palla rogenca, espadanyes blanques i tots d'un aspecte distingit que reflecta la educació fervent que reben a l'escola catalana.

Una sola nota descriptiva de la seva arribada a la Ciutat de Sta. Coloma, caldrà perquè els llegidors de L'ESTIUADA sentin verader entusiasme per eixa Institució Catalana, que podem anomenar-ne del pervindre de Catalunya.

Van arribar a l'estació de Sals amb el tren lleuger del matí el dia 3 del corrent, on els esperaven els senyors Josep Me Bojll i Parera, metge del Balneari i organitzador de la excursió de la Colònia, i Josep Me Puig Janer, en representació del Ajuntament de la Ciutat. Al devallar del tren, desplegaron una bandera catalana al estil de senyera, en la que podia perfectament llegir-si: «Colònia escolar Mossèn Cinto». Un cri vibrant de «Visca Catalunya» eixit del cor d'un dels infants de la Colònia, fou contestat per altres aixordadors visques a Catalunya i a la memòria de Mossèn Cinto per la gentada que omplena el tren i per altres seccions escolars que's dirigien a altres llocs d'estiuaj. Al ensemple que's 20 nois, amb perfecte ordre, degudament amotxilats al estil d'exercit infantil, acompanyats de sos professors i de la comissió que's va rebre, es dirigien als dos autos que els esperaven per a conduir-los a la ciutat, la multitud saludava i aclamava a la bandera catalana onejanta, victoriosa, en mig de una criòria que feia sorgir làgrimes de goig. El tren als pocs minuts s'endua aquella massa clamorosa, que escampava arreu un verader himne de glòria a Catalunya i a la Memòria de Mossèn Cinto. Uns quinze minuts tardaren els automòbils en arribar a la Ciutat; al terme del carrer de Sant Sebastià, esperaven als rescent-arribats els senyors President de la «Lliga Regionalista» Joaquim Iglesias, el Diputat provincial Josep Me Bojll i altres amics, els quals engroixiren la comitiva que's dirigí a casa Ciutat, on hi havia al Saló de sessions el Batlle Josep Me Iglesias, els Regidors

Srs. Capdevila i Fàbregas, el senyor Pàrrico, el Sr. Secretari del Ajuntament i altres persones de representació: el Sr. Puig, feu la presentació dels arribats a les Autoritats de la Ciutat, i acre seguit un dels infants de la Colònia, avançant del mig de sos companys, i dirigint-se al Ajuntament, amb veu vibrant, clara i moguda per un entusiasme inconcebible, llegí una salutació concebuda amb els següents termes:

«Deu vos guard senyors: Els meus companys de Colònia han volgut que fes la salutació a les Autoritats populars, als Re-

nois de la Colònia una bonica capsa de dolços el-laboració especial de la casa Frias...

No cal que's puntualitzi la acció alta-ment patriòtica d'aquesta Institució que des de fa dotze anys ve imbuït a la infantesa les idees que fem de salvar a la Patria; i més, molt més en els moments actuals, en que la opinió catalana bon xic maleixada per a les lluites polítiques que entorboleixen els ideals netament catalanistes, reclamà la educació del sentiment patri, la doctrina que, en temps del resorgiment de Catalunya, i que tots recordem, va fer esclatar en el cor dels bons catalans, el calor sagrat

importància qu'a Espanya té l'indústria de piperia a causa d'estar íntimament relacionada amb l'exportació de vins que tan interassa fomentar i la qual necessita d'envasos sòlids, bons i relativament barats.

El determinar si's rodells han de ésser considerats com *produe de la industria* (lletra E), o com *primera materia per a la piperia* (lletra C), pertoca als tècnics i en cas de dubte poden influir considerablement en la determinació que s'adopti, circumstancies tan atendesbles com la proporció en que'l preu del rodell contribueix al encariment o baratura de la piperia, l'importància qu'a Espanya tingui cada una de les dos indústries, la riquesa que respectivament representen, la que facilita més el treball, la que reporti més beneficis al país etcètera.

En quant als drets del Aranzel, es fixen, com és sabut, tenint com a base el promig del valor que les mercaderies hagin tingut durant l'últim trieni al arribar a la frontera o a port espanyol, després d'afegir els gastos de transport, segur i comissió, fent la valoració en or.

Com que no poseïem d'atos per a calcular el valor dels rodells estrangers importats a Espanya, probaré de valorar els del país, per a deduir el tan per cent de protecció amb que compta avui l'indústria que'ns ocupa i el que com a mínim li correspondria.

Segons els meus informes els rodells avui es paguen a Catalunya a 11 pesetes la carga de 120 kilos, lo qual equival a 0'90 pesetes el kilo o siguin 9 ptes. els 100 kilos. Amb arregio a la partida 447 del vigent aranzel paguen 0'20 ptes. els 100 kilos que representen quelcom més d'un a per 100.

De manera que segons els anterior d'atos, aduc admetent que els rodells hagin de compendres en l'apartat C de la Base 4.ª, els productors tenen dret a reclamar un augment de dret set vegades superior al que avui paguen.

Tenint en compte que'l màxim rares vegades s'aplica i limitant la protecció a un 10 per 100 resultaria que'l dret que'ls hi correspondria és el de 0'90 ptes. els 100 kilos en lloc del de 0'20 ptes. que actualment paguen.

Hi ha, malgrat tot, un inconvenient per a valorar exactament i fixar amb equitat els drets. Em refereixo a la defectuosa classificació del vigent aranzel, car succeeix amb freqüència que una mateixa partida comprèn articles de valor extraordinàriament divers, lo qual dóna com a resultat que mentres uns están mancats de defensa, altres están protegits amb excés.

Quelcom d'això passa amb la Partida 447 ja que además de aros y flejes conté també, *enrrafados y cercas de madera ordinaria lloçamente labrados*, qual valor suposa que's molt inferior al dels aros y flejes. Si al fixar els drets es pren per base el valor dels rodells, les cercas de fusta quedarán enormement protegides i en canvi si's preteix del preu d'aquestes, aquells quedarán, com succeeix avui, indefensos.

Es veritat que pot cercar-se el terme mig, però en aquest cas amb dos articles resultaran mal valorats.

Lo natural i just seria subdividir la Par-

El dinar de la Colònia Escolar a la Font-Vella

Fot. Meuri

güidors i a tots els habitants de la població que amb tants de entusiasme y benevolencia ens han acullit; nosaltres som uns aquants nois del gran estol de l'Escola Catalana Mossèn Cinto de Barcelona, que per prescripció facultativa venim a eixa xarmonosa Ciutat a millorar nostra salut, posant-nos sota vostra protecció i cuidada, i a respirar els aires d'eixa bella onconrada de la nostra patria Catalunya. Moltes mercècs Senyors: nosaltres agraïm amb tota l'ànima vostres fineses: vostre cor sentirà joia de vostra obra en vers l'infantesa: Mossèn Cinto benirà des del Cel vostra acció benefactora, i la Patria, aquesta volguda Catalunya per a la que tots vivim, avos en restarà agrada per a sempre. Visca Catalunya! Visca Santa Coloma de Fornés!

Després de calmsats els aplaudiments amb que's coronà la precedent salutació, el Batlle, mig commogut pel fervent zel patriòtic d'aquests infants, que seràn els homes de demà, contestà en nom de la Ciutat, amb algunes paraules d'agraïment, oferint-los-hi tota mena de facilitats i tota protecció per part del Ajuntament. I mentres se conversaba amb els professors, canviant impressions del viatge, se repartia a cada un dels

que'ns ha portat a la consecució de triomfs que fan prevuerer el propi reconeixement de la personalitat de la Patria.

Es que hem de tenir ben present que els infants d'avui seràn els homes de demà, i seràn segons la educació que se'ls hagi comunicat, i estimaran allò que se'ls hagi ensenyat a estimar, allò que coneuim amb perfecte coneixement de la seva magnificència: No hem d'oblidar la acció patriòtica que desenrolla l'escola «Mossèn Cinto», i les escoles catalanes, aquesta Institució que, d'extendre's pels indrets de Catalunya amb l'ullanor que requereix la seva obra, a no tardar tindrem la Catalunya catalana tal com sentim dins nostros pits. Fomentem-la la escola patriòtica segons les possibilitats de cada hu: ajudem-la a créixer a la Institució que porta en si aparellada tot un pervindre rialler de nostra terra: ajuntem nos amb aquestos bons patricis que protegeixen l'educació verament catalana, per medi de una modesta subscripció anyal: portem-hi nostre concurs al floreximent de la Patria. Aquest és nostre deure.

REP DE FARNÉS

Santa Coloma de Farnés, 18 Agost 1913.

Els rodells i l'aranzel

II i ÚLTIM

Es innegable que la producció de rodells constitueix una industria auxiliar de la nostra riquesa forestal. La seva primera materia es el castanyer per a rodells, i en conseqüència protegint els rodells es protegeix també al propietari de castanyers qual arbre tindrà tant més valor quant major sigui els dels productes industrials que l'empleen com primera materia.

Mirant-ho baix aquest punt de vista els rodells entrarien de plé en l'apartat E de la Base 4.ª que hem reproduït i podrien aspirar a una protecció que no baixés del 15 i que no excedis del 60 per 100; i en aquest cas seria no sols facil ni exagerat, sinó just

conseguir un marge de defensa que representés del 30 al 35 per 100.

Però deuen tenir present que existeix la industria de piperia i que aquesta industria empla els rodells com element auxiliar, resultant aixís que mentres els productors de rodells pretenen un dret aliat, els fabricants de botes, barrils, etc., sostenen lo contrari per entendre que per els constitueix una primera materia. De ser realment cert això darrer, els rodells quedarien compresos en la Regla C de la referida Base 5.ª i el dret més gros que podria aplicals-hi seria el 15 per 100 del valor del producte.

Es precis no perdre de vista l'indiscutible

escriptura que ja havem citat de reconeixement a favor del B. de Gurb, senyor del mateix castell, de que per ell té la castellanía.

J. MIRET I SANS

Resum del anàlisi qualitatiu i quantitatiu de l'aigua mineral Natural de la Font de St. Josep de St. Hilari Sacalm, practicat pel Dr. D. Ramon Casamada, catedràtic d'Anàlisi, químic de la Universitat de Barcelona.

Temperatura . . . . . 10° - 12°
pH específica a 15°/15' 1,00139
Residu fixe a 180° 1,066
Descòns del punt de congelació (estacionari) 0,10027
Concentració osmòtica . . . . . 54,16 mil·lí-mols.
Pressió osmòtica a 12° (estacionària) . . . . . 1,205 atòmeres.
Conductibilitat específica a 12° . . . . . 0,00126 ohms recíprocs
Resistivitat . . . . . 2,544 volt-hora-litre.

Gats despres espontàniament

Anhidrid carbonic 8113%
Nitrogen 1897%
Oxigen 9982%

Un litre d'aigua a 15° conté

Calcis 20,2720
Oxams . . . . .
Mils. mols . . . . .
Mils. eq. valent . . . . .
Liti-íon (Li+) 0,00030 0,0126 0,0426
Potassi-íon (K+) 0,00071 0,1203 0,1203
Sodi-íon (Na+) 0,07065 3,2253 3,2253
Magnesi-íon (Mg++) 0,03205 1,3169 2,6338
Calc-íon (Ca++) 0,27490 6,8553 13,7106
Estronci-íon (Sr++) 0,00007 0,0009 0,0018
Bari-íon (Ba++) 0,00052 0,0034 0,0068
Alumini-íon (Al+++). 0,00030 0,0110 0,0330
Ferro-íon (Fe++) 0,00030 0,1305 0,2610
Mangan-íon (Mn++) 0,00383 0,0696 0,1392

Antoni

Clor-íon (Cl-) 0,00735 0,2074 0,2074
Sulfat-íon (SO4--) 0,00726 0,0961 0,1928
Nitrat-íon (NO3-) 0,00058 0,0093 0,0093
Bicarbonat-íon (CO3H-) 1,21164 19,8631 19,8631
1,62926 32,0511 20,2720
Acid bòric (BO3H3) 0,00051 0,0050
Acid stíc (SiO3H4) 0,00667 0,8426
Ac carbònic lliure (CO2) 1,09775 38,5852
Nitrogen 0,01254 0,4478
3,40593 71,9317

Antoni, íon-íon i materia orgànica indicis molt petits.

Composició

Nitrogen, 10,367% (a 10°/100 mm) . . . . . 0,01254 grams per litre
Anhidrid Carbonic lliure 1,09775
895,5% (a 10°/100 mm) 1,09775
Bicarbonat liti 0,00290
Bicarbonat Sòdic 0,25798
Bicarbonat Magnèsic 0,19274
Bicarbonat Càlcic 1,11126
Bicarbonat Estronçic 0,00016
Bicarbonat Bari 0,00060
Bicarbonat Ferrò 0,02323
Bicarbonat Manganò 0,01252
Cloruro Sòdic 0,01213
Sulfat Sòdic 1,00281
Sulfat Potàsic 0,01048
Sulfat Alumínic 0,00189
Nitrat Sòdic 0,00079
Acid Bòric (BO3H3) 0,00051
Acid Silícic 0,00607
3,40596

Antoni, Acti fosfòric i materia orgànica, indicis pe-titissims.

L'examet bacteriològic confiat al eminent biòleg doctor don Ramon Tarró, que del Laboratori municipal de Barcelona, està practicant-se encara. Segurament en el número vinent ja podrém publicar-lo.

Carta oberta

An' en Francisco Crusells

Des d'aquest recó d'Arrens de Munt, que reb el bes del mar i l'abraç de les muntanyes, fermes estretades del vell Montseny, plau-me endreçar-vos un carinyós record. Vos i jo som dos que sentim prou convínt per la mainada, i, és clar, que la vida de Colonia ompla meravellósament aqueixa afició ionata en nosaltres, i de la que'ls petits escolars n'han de rebre profit.

Vos s'eu a Santa Coloma de Farnés, vila verna de la meua nat, d'aquell Sant Hilari que veig esfumat en llunyania, però latent en els meus records i amb certa recança al renunciar a la llur residència que havia somniat definitiva. Hi esteu a les aplegues per eixos paratges de Sant Salvador, de Farnés de les Fosses, de Castanyet, de Can

Estrada, de l'Esparrà, de Sant Pere Cercada, de Vallars, de... tot el bé de Déu que forma la comarca típica entrada de les Guílleries, que a ben segur us farán conèixer els companys amables que foren els meus confidants en aquella època gloriosa de la meua adolescència, quan trecava, il·luminat i foll d'idealsitats inassolibles, pels camins ombrejats de centenaria vegetació que menen a la meua vila i pels sots del Bagis, són vaig sentir aquella por estereidora en en nit memorable, i que després me feu escriure una de les pàgines més celebrades de mon llibre *Del Montseny*.

Com vos l'envejo aquesta mesada d'estueig i el bell fruit de tants esclats de Natural Jo voldria que aixís com conegueru, mercès a la diligència del nostre Quintet Sans, tots els paratges del Collcabra, coneguessiu i sentíssiu les encontres de la alta Selva, portella de les Guílleries, sacri de nos records, de mes primeres il·lusions i lleuor de fallides esperances.

Digueu-li a n'en Vilalonga que us porti cap a les Fosses, a Sant Salvi, l'issolat convent i de qui guardo engeposat presades fotografies; digueu-li a n'en Boñil que us entofiri pels recondes deliciosos dels llans, termes romanes, per Farnés i Castanyet; digueu-li a n'en Josep M. Puig que vos mostri'ls paratges de l'Esparrà, els escenaris de les *Proses Hèrbares* d'en Bertrana, i l'acimada hermita d'Argimon, desd'on veurèu la poblada vessant del Montseny que envia ses aigües a la Riera Major; digueu-li a n'en Josep M. Iglesias que us fassa admirar els encants de sa pairal, cap a Santa Creu, desd'on amb quatre gambades sereu a la migeval vila d'Osor. Ja us dic jo, desde aquestes columnes, i no dubto que'ls hi farán bon costat els Coll, Mon, mon parent Vilavella, sempre tranquil, sempre entusiat de les coses que'ns plauen a nosaltres i del qui podréu sol·licitar una sessió de Rector d'Osor amb cantalles autèntiques, no estrafetes pels que les transmeten de segona mà per periòdics estrafalaris. L'ambient de Santa Coloma es favorable a la Colonia Mossèn Gintòs que's podria agermanar per illa al Bagis amb la que dirigida per l'apropiat Rivera sejourna a Sant Hilari. Allí hi ha també 'ls meus volguets companys que procuraran fer agradable l'estada dels petits escolars en l'estuència població tant visitada, tant atractiva.

Ja'n pararem, ja, l'pròxim hivern de totres aquestes coses! Entretant rebu una carinyosa abraçada que a través de les muntanyes de Montnegre i Montseny us envia des de aquesta vila vostre devot amic,

ANTÒN BURQUETS PUNSET

Commemoració patriòtica

La Junta Organitzadora del V.è centenari de la rendició del Comte d'Urgell a Ferrán d'Antequera, ha dirigit la següent allocució dirigida

Als catalans:
Mort el Rei Martí i proclamada a Casp la dinastia castellana, els devots del Comte d'Urgell s'alçaren en armes enfront l'infant de Castella, per a defensar el dret legítim de Jaume a la Corona aragonesa. La lluita fou cruenta; emperò la sòrt malestruga feu victorioses les armes que defensaven al Rei de n'igara forastera i les viles que s'havien alçades pel Comte, s'entregaren al vencedor l'una radera l'altra; s'ofertaren amb Balaguer, Agramunt i Albesa. Venudes aquestes i arborat a traició el penó del d'Antequera en la Casa de la Comtesa, la nostra ciutat no tingué altre remei que rendir-se, i'l dia 31 d'octubre de l'any 1413 callaren les bombardes dels setiadors i a l'hora melangiosa del sens de l'oració, Jaume el Desdixat s'entregava a la mercè del Rei sobrevingut, captant-li de genolls compassiu i misericordià... El Sol de Catalunya també se'n anà a la posta.

Aquell setí i aquella rendició, nosaltres volèm commemorar-los, no com record glorios del començament de la vella dinastia, no, Deu ens en guard. Volèm commemorar una data, que si fou trista per als nostres passats que defensaren Catalunya, per a nosaltres és una esperança, car si amb cinc centurys aquesta terra benedida no s'es

podgué junvir a l'hegemonia forastera, perquè ha conservat per llei de naturalesa la seva lesonomia espiritual, es penyora que'l dia que'ls catalans vulguem, repredrem de bell-nou l'història de la nostra Nacionalitat interrompuda amb la caiguda de Balaguer.

Heu saquí'l concepte que de la commemoració ha tinguda la nostra ciutat representada per tots sos estaments, i que no dubitem sera comparit i protegit pels nostres germans de Patria.

Heu saquí'l concepte que de la commemoració ha tinguda la nostra ciutat representada per tots sos estaments, i que no dubitem sera comparit i protegit pels nostres germans de Patria.

Catalunya calgué retuda a Balaguer el dia 31 d'octubre de l'any 1413.
[Catalans! Visca Catalunya!]

El President, Josep Cabecorán. El Vis-president, Ramon Gramunt.—El Tresorer, Camil Cava.—El Vocal, Bernardí Daldomà, Pbrre.—El Secretari, F. Xavier Rubies.

Des de València⁽¹⁾

Des de la meua terra, Vulle dedicar-li un recort a la villa de Sant Hilari. Ahon se estuecha, disfrutant de alegres i hermosa fresca. Son les sehuas montanyes de vert frondoses, niu de amors i ventures pea la chent chove: qu'en doisa calma, arrullantse dichosa les hores pasa. Com tésir en el fondo de les enrañes hian manantials requisims de fresques aigües, qu'en els nos brinda, ben estar, energies, salut i vida. Com trovador perfecte, cantar volguera en mà lira, mil troves a la Fon bella. No puc cantar-les: pues fa temps que les muses m'abandonaren. Mes vull dir moltes voltes, y en veu molt alta, qu'eixe pais, es gloria que atrau i encanta: que a tots cautiva: pues al que vá un any, torna mentres te vida. Yo li tinc tal cariho; afisió tanta: y soc d'els seus paisaches tan entusiasta; ¡tan partidari!

Que si em perc, dic qu'em busquen en Sant Hilari.

EDUARDO ESCALANTE

8 Agost 1913.

Notes sobre l'Art Popular

L'ARQUITECTURA DE LES NOSTRES VILES

Hem dit tot lo apuntat aixís, breument, entretenint-nos-hi (perque per raonar cada una de les nostres afirmacions amb la extensió deguda no tenim lloc), amb el sol fi d'acompanyar vos a mirar degudament les fotografies d'aquests bells aspectes de qualques viles i ciutats de Catalunya.

A mirar-les degudament, diem, perquè no hi hagi qui cregui que ara ens dediquem a reproduir *vistas i paisatges* com fan en els cines pobres de pel·lícules. Ens repugna la lleugera curiositat, el simple *no està mal, l'és interessant*. Això que us mostrem avui, és art català, propi, incontundible en el món, dintre les formes que tot el món ha creat a través de tots els sigles i de tots els estils. Si això no és prou per a pensar molt profundament en que cal respectar aquestes coses que'ns passen desapercebu-

des, res ja no será prou perquè res hi pot haver artísticament tant interessant com això en la nostra terra. I, no obstant, eridem sols quan se tira a terra un temple, un monument d'aquells que son catalans per «deformació», com hem dit, mentres el silenci és absolut, no ja davant d'una simple cosa que s'enrua o se deforma, sinó davant d'una vila o de una d'aquestes belles places vilanes que els paletes inconscients malmeten per a fer les segons els mals exemples que Barcelona és dona, o els senyors de les colònies estuènques aixecant-hi torretes de ciment armat.

Aquestes places de que hem parlat. Aquests exemples d'art son la nostra força. Es la raça manifestant-se, conservant la seva personalitat a través de totes les corrents universals. Ella és lo que cal per a adaptar-se a aquestes corrents precisament, i sense ella no hi ha civilització possible.

Per contacte amb la natura s'ha conservat la llengua i l'aristocràcia natural de Catalunya. Mentre la ciutat se desnatura i zava, la ruralia conserva lo més preuat de tot lo nostre. En l'art passa lo mateix, i tota civilització que enterri això mancarà a la seva lle natural i morirà.

La principal oposició an aquestes formes és la de que son pàgeses. Es la mateixa raó dels mitjos senyors barcelonins que trobaven el català ordinari. La llengua cal fer-la civil i «Les Monjies» den Carner ja son això. L'art deg seguir els mateixos invariables camins. El castell dels mitjos senyors de Barcelona era lo que és en art aquest Lluís XVI carriñat a la moda. El castell era una fórmula acreditada, resolta, com la que cerquen en els estils els amics d'usar coses fetes en un poble que no comprén les seves. No obstant la llengua catalana avui ja és una fórmula de la vida civil, i l'art també ho será si no abandonem la ruta a la que els artistes deuen posar tota la seva energia.

Tota la energia i tot l'esforç que cal i el que han quedat a deure no sumant-se a la obra dels que comencaren a parlar català arquitectònicament. Darrera en Pitarra vingué un mossen Cinto i al darrera d'ells tota una joventut treballadora per a convertir la llengua en expansió civil. Els joves artistes no han fet pas això sinó que han deixat allat l'esforç primitiu, que ha fracassat. Mes aquest fracàs és momentani. La iniciació dels arquitectes catalans té un valor de realitat ferma, positiva. Pot esperar els temps tranquil·lament fins que la joventut de la nostra generació se decidirà a emprendre de nou la feina. I cal decidir-se rotundament sobre aquestes veritats i portar l'esforç fins a les darreres conseqüències, sense temors, porque els resultats han d'ésser infal liblement bons.

I mentres tant procurar que no's des-treueixi res de les petites coses vives, que son el gra de totes les nostres sembres. Cuidar amb gran amor de no descaracterizar les nostres viles i ciutats. Cridar davant d'aquests projectes de «ensaxxes» fets per arquitectes de quinta fila, oposar-se a que's matrés de lo que siga via i fotografiar lo tot: places i carrers, cases i balcons, teulades i xarniseries, mobles i interiors, dances i yesits, decorats i solucions constructives. Mentre, materials, exemples, per a retrobarnos nostres mateixos, per a resoldre lo civil de nosaltres, amb lo natural de lo popular.

Això és un camí, l'únic camí per a salvar-nos de la mort, per a no quedar-nos tancats dintre el sepulcre Lluís XVI que'ns basteixen.

Joves artistes de Catalunya! Alça la veu al cridar - vos. Cal enfortir - nos el cor d'amor a la patria. Cal donar aliment al nostre pensament. Cal portar al nostre esperit cansat de «fórmules resoltes» per tot hom menys per nosaltres en la furia pura de lo natural que és com el vas dins del qual solament pot cabre el líquid de la nostra civilitat.

Mireu aquestes belles mostres d'art popular, pàgeses, com la llengua ho era quan els mitjos senyors la menys-preuaven, i sapigueu veure en ella el verb plàstic d'aquella llengua viva que son les formes d'art dels pobles que han tingut prou potència per a crear-les.

JOAQUIM FOLCH I TORRES.

(1) Respectiu Fotografia de l'èstat.

4 VETLLADA BENEFICA

Dimecres de la setmana passada va celebrar-se una vetllada a benefici dels pobres de la vila, organitzada per diverses senyoretes de la colònia.

El local del Tivoli on va tenir lloc es va adornar amb senzilles però denotant bon gust. Sota de l'escenari hi fluïa una bandera catalana. A l'hora de començar el saló estava ple i produïent un esplèndid cop de vista singularment per la multitud de belles senyoretes que hi havien. A l'entrada del local s'hi col·locà una sàtata guardada per les senyoretes.

Les senyoretes Pilar Sala—principal organitzadora de la festa—Maria Mascó i Purita Aguda varen llegir l'ordre de la vetllada. Dèsguèdia el trio Jover va tocar una composició musical que sigué molt aplaudida.

La Rosari Pi acompanyada al piano pel Sr. Jover, amb molt gust i afinació ens feu sentir una cançó italiana. El públic va premiar-la amb nombrosos aplaudiments obligant-la a cantar una nova cançó.

L'Agnetta Casas va defectar-nos amb una escienata *Dansa Noruega* de Grieg obtinguent molts aplausos per la delicada dicció en que l'executà amb el piano.

Acompanyada per la seva germana Pura, la Isabel Aguda va cantar un fragment de *Gigantes i cabeçuts*. El selecte públic la va aplaudir havent de cantar un nou fragment.

La Paquita Campins va recitar admirablement una poesia de Becquer.

Va acabar amb això la primera part de la festa.

La segona part començà amb la projecció de dos pel·lícules, després de lo qual es representà la peça catalana *Un cop de fetes* per la senyoreta Venturota Martí i el jove Francisco Ferrés. Sobretot tenim en compte lo poc qu'ensajaren l'obra, no podem d'exagerats al dir que ho feren com dos brillants actors.

Es va acabar la festa recitant poesies catalanes alguns nois de la Colònia Escolar. Durant la vetllada varies senyoretes oferiren premi als senyors amb delicada galanteria éssent correspostes amb donatius en metalle per els pobres.

La vetllada resultà lludíssima, sortint-ne tothom molt complacut i elogiant la seva finalitat benèfica.

En total es recuadà a la festa i altres donatius particulars, 523'50 ptes. Que s'han invertit:

Per adornar, fuster, impremta, cinema, flors artificials, teatre i recader, 124'15	124'15
Obscuq a la Colònia Escolar	25
Pa pels pobres	22
Arròs pels pobres	10
Pots de llet	39
Donatius en metalle a 40 pobres	249
Id. id. a Josep Massachs	25
Id. id. a un pobre de Joanet	5
Recepta del metge Sr. Estillias	4
Sobrant a repartir entre'ls malalts	28'85
TOTAL	523'50

A les senyoretes que prengueren part a la festa se'ls obsequià amb un xampany d'honor que sigué presidit per la senyoreta Pilar Sala. Brindaren els joves Marsal i Pons.

Vesta de gentilesa

El propòsit que acullirem en el número anterior ha tingut plena confirmació. Els joves redactors d'aquet setmanari dilluns passat obsequerem a la colònia Estiuèdura amb un ball extraordinari, titolat festa de gentilesa i en realitat ho fou.

Tractant-se d'una cosa organitzada per nosaltres omittrem tots els elogis. Ens limitarem a fer-ne una ressenya sense calitatosa, que bé prou que corren de boca en boca, i s'ens expresaren davant nostre en forma de sentida felicitació, cal dir soiament que la concurrència selectíssima i que atapala els salons de l'Umó ja va ser una nota veement de gentilesa. Les senyoretes elegantment habillades que ompleren els primers rengles de cadieres eren el millor

clànic de bellesa; aquesta va florir arreu del saló; belles les senyoretes, belles les flors que constituïen l'ofrena de cada ball, bella la joventut que tot exhalava i l'encís dels somriures i les paraules galants i lo selecte del conjunt, fins del simpíssim adon no que com una gran toia de flors s'havia col·locat al cap daval de l'ampli saló i aont dos noiets feren entrega de la flor-ofrena.

Perquè citar noms? En tenim un devassall amb les tarjes de convidat que anavera recullint al entrar la concurrència i mentres els joves oferien un exquisit ramet ornat amb una cinta catalana a les senyores i senyoretes, però es feia llarga. Diem no més que les nostres damiseles hi eren totes i que semblava s'havien desafiàt per encisar-nos en la seva bellesa i elegància.

La festa es celebrà baix el següent programa:

«L'Estiuada», sardana den Lambert—Dalla Crisantema, obsequi.—«Per vos ma primera ofrena, vals.—L'essam, amabilitat, «Seré digne de la vostra?», xotis—Gardenia, bondat, «Teniu l'ànima amena de bellesa», americana.—Rosa, bellesa «En sou un esclat», masurca.—Clavell, amor, polka.—Nard, simpatia, «Es el vostre bell encís», Two-step Ball de honor.—Boubaridia, ingenuitat, «Ben sou posseïdors!», americana.—Coronats, anyoransa, «Sentiu aquest dolç penar», xotis.—Flor bosquetana, modestia, «Virtut excelsa de vostre joventut», masurca.—Trebol, sort, «Sien per vos totes les benhaurances», americana.—Miosotis, record, «Prometo no oblidau's he, vals».

NOTA.—La Parella de la sort, la formaran la senyoreta que obtingui el trebol de quatre tules, i el jove que obtingui el pensament.

En el ball d'honor la senyoreta oferirà un narat al jove que amb ella balli.

La part musical anà a carrec del trio que dirigeix en Lambert.

Libres rebuts

El Camí de la Vida.—Drama d'amor en un acte. Imp. Fills de D. Casanovas 1913. Obra dramàtica de A. Calderer Morales.

Donar parer d'una obra teatral pel senzill fet de llegir-la repetides vegades s'ha dit que era aventurar judici sobre un treball en que hi va gran diferència de seguir son desenrotll en les planes del llibre a la plasticitat de la escena, i mai tan just com en la que acabem de llegir. En aquest sentit, doncs, direm qu'en la obra que'ns ocupa hi hem eregut descobrir notables disposicions en son autor per al teatre si, que, debent aconsellar-li correigeixi defectes que si bé's considerem de importància no ho són tant baix el punt de vista d'una experiència novel·la en un art en que tant més que l'estudi influïu en gran manera, la pràctica precisa per a aquest artístic treball.

El senyor Calderer califica el seu assaig dramàtic, permetim li dongui l'apreciació d'assaig, de drama d'amor. No'l trobem gaire justificat, puig en el sobressurt sempre l'exposició d'un cas de repulsió odi mot per rastreres i baixes passións.

Deu posar especial atenció en les acotacions de disposició d'escena, situacions i advertencies dels respectius personatges. Son varies les que hem notat no ésser justes, mes com que'l citar-les se'ns emportaria un espai del que no disposem, sols ens fixarem per exemple en la qu'és referida a la sortida del personatge Lluisa en que l'autor ens fa sapiguer que porta un petit farcell de roba sota'l braç i al coll una cadena i un medalló que semblen d'or.

No sabem veure el motiu de una nota que segons la mateixa acotació; Vesteix amb gust; aparenta uns vint anys; es ferec i exuberant, que un farcell, per cert petit, l'hagi de dur sota'l braç, i lo que no sabem veure ni penso que'l públic pugui heure'n esment i molt menys no donants-nos en explicació cap dels personatges, que la cadena i el medalló del coll semblen d'or. Ni que la representació sigüés donada davant d'un auditori compost d'argenters podrien peritar si la cadena i medalló

L'Estiuada

per la seva semblansa eren o no eren d'or. En la escena VII hi intervé una cullereta de cafè, qu'ns plauria més sigüés petita o bé de pendre cafè.

En la octava ens diu que'l metge el posa sortiria millor dient que'l pesa consultant el rellotge que s'ha tret de la butxaca, perquè lo que és mirant la minutera no hi veurà res, perquè aquesta triga una hora en donar un tom per la petita esfera. La hàrreria en triga dotze. I lo que consulten és metges es la segundaria, que com que sols està seixanta segons en fer la mateixa feina, permet seguir la marxa de les posicions humanes.

Moltes altres en trobariem, mes, com que ja havem dit les creiem filles de la inexperiència, i si les hem citat, és perquè hem previst que les envejables disposicions del Sr. Calderer al fixarse-hi amirà esmenant-les en pràctiques successives.

Aixis mateix deu fer-lo en el llenguatge que algunes regales posa en boca dels personatges. Certes frases si no són justes al llenguatge i situació, donen un efecte contraproduent. En aquella horripilant escena final, en la heroica situació de la Lluisa increpant a l'Eudali de lladre de vides, de lladre de dignitats, dient-li que ella se'n va i que el se quedarà allí dalt a menjar se el pa dels altres, i les dones dels altres, francament, aquest últim menjar papistes creiem que produirà un efecte que no és el que's proposa l'autor.

No podem perdre l'èxit que la representació obtingrà, lo que si podem aconsellar repetidament és perseverància en l'autor, ja que les condicions hi són.

XIMENO

Moviment d'Estiuèdors

No sembla sinó que la temporada triga de començar ara, tanta és l'afluència de forasters que demati i tardie en dos automòbils plens arriben. La fama augmenta. A cada moment es veuen arribar cares noves, o cares conegudes que venen per aprofitar el bon temps que queda. Fins n'arriben que havent-se let el propòsit de passar l'estiuèg d'aquest any en altre punt venen pregonant que sols hi ja un Sant Hilari sens rival per l'estiuèg.

Vegis la llista quina noticia de la seva arribada ha vingut fins a nosaltres. D. Ramon Saladrigas i família (Barcelona).—D. Micaela Soler (Mataró).—D. Santiago Biosca i senyora (Barcelona).—Don Candi Viladoms.—D. Josep Godall i filla.—D. Agustí Camp i senyora.—D. Rosa Raurada.—Sra. Vda. de Lumborri i filla.—Don Luis Ballart i senyora (Barcelona).—D. Jaume Roure i senyora.—D. Josep Balcells (Barcelona).—D. Joan Torres i família (Vilafranca del Panadès).—Sr. Sanmiguel i senyora (Barcelona).—Don Josep Olivella (Lleida).—Sr. Marqués de Latorre i família (Palma de Mallorca).—D. Gabriel Aixelà i família (Barcelona).—D. Francesc Granaer.—D. Carles Madès.—D. Ramona Mascias (Barcelona).—D. Pau Soler (Mataró).—D. Francesc Corenebre (Barcelona).

Hem tingut un gran plaer en saludar als estimats i bons amics Francisco Girons de Malgrat i Joan Cambrerol de Massanès, recentment llicenciats en Dret, els quals han estat dos dies en la nostra companyia, marxant molt complaguts de la visita i fent elogis de les belles naturals de la nostra vila. Amb verdadera reanca els despedirem lamentant la seva curta estada.

D. Joan Ferrer i Bernades (Barcelona).—D. Eulogi Manzarveita (Habona).—Mr. James Hervard (Barcelona).—Don Jacinto Rodado.—D. Pere Ferrer.—D. Josep Serra.—D. Raimon Coronas.—D. Josep Puig.—D. Joan Gasol.—D. Josep Comas i família.—D. Josefa Rigalós.—D. Rosa Venturra (Barcelona).—D. Ramon Farrer i família (Barcelona).—D. Ramon Ramó (Sabadell).—D. Felip Batista i família (Barcelona).—D. Antoni Jirrotat.—D. Joan Esquirol.—D. Joan Roura.—Don Lluís Saló.—D. Alexandre Barrera.—Don Joan Vila.—D. Josep Aguilar.—D. Ricart Alsina amb la seva filla Roseta.—D. Josep Pipó.—D. Feli del Rauric.—D. Eduard Tolosa.—D. Emili Ortiz.—D. Antoni Olivé.—Família Alva-

rez.—D. Joan Puig.—D. Antoni Subirà.—Família Llansana i D. Eduard Campoullí (de Barcelona).—D. Miquel Visals (Mataró).—D. Pare Ferran Franco (Mèxic).—D. Pare Valentí Morlà (Cervera).—Marqués de González i família (València).—D. Josep Ribas i família (Talavera de la Reina).—D. Eleonora Tamarit (València).—D. Antoni Escru i família (Tarragona).—D. Luis Berger i família (Madrid).—D. Joan Grau, senyora i filla (Sabadell).—D. Ramon Ramiro de Xirpe (Valparaiso).

Dintre les corts hores que estigué en aquesta vila a la qual hi vingüé amb el seu magnífic auto particular, tinguerem el goig de saludar a la nostra Redacció, al diputat provincial regionalista per aquest districte, D. Pius Cabanals.

D. Manuel Henrich i filla (Barcelona).—D. Eliso Sans i senyora.—D. Dr. D. Josep M. Roca.—D. Narcís Roca i senyora.—Narcís Vergés.—D. Jaume de Semir de Carrós.—D. Francesc Rovira i família (Barcelona).—D. Frederic Trenor i filla (València).—D. Francesc Vidal Almirall (Barcelona).—D. Francesc Vidor (Vendrell).—D. Pare Antoni Diaz (Zaragoza).—Don Narcís Socias (Vendrell).—D. Jaume Raurell.—D. Jaume Solà.—D. Assumpció Raventós.—D. Assumpció Garcia (València).—D. Francisco Batllé (Barcelona).—D. Aniceta Solà (Torelló).—D. Josep Daura (Manresa); D. Ramon Gasol (Barcelona).—D. Luis Roger (San Juan de Puerto Rico).—D. Clara Faguaya (Barcelona).—D. Benet Pou (Sant Pol).—D. Antoni Barberà (Barcelona).

D. Miquel Coma (Tarragona).—D. Josep Puig (Barcelona).—D. Josep Turdu (Tortosa).—D. Lluís Bruguera (Barcelona).—D. Donya Dolores Roca (Bigas).—D. Francesc Masvidal (Canet de Mar).—D. Frederic Pujol (Barcelona).—D. Emili Parral (Madrid).—D. M. Posadas (Barcelona).—D. Joaquim Gota.—D. Marian Contreras (Valladolid).

També hem tingut el gust de saludar la Comissió de les Colònies Escolars patrocinades per l'Ajuntament de Barcelona, entre quins distingits senyors tinguerem el gust de veure els nostres bons amics Ignasi Llesias, David Ferrer, Limona i Morales.

Aixis mateix a D. Lleonor Augé i senyora (Barcelona).—D. Josep Garcia i família (València).—D. Pere Sans i família (Barcelona).—Rnt. Andreu Llaró (Lleida).—Don Josep Montmany i família (Barcelona).—D. Joan Ricart i família (Vilanova i Geltrú).—D. Manuel Malagrida (Barcelona).—Senyora Godesca de Casp i família (València).—D. Enric Pastells amb senyora i filla (Barcelona).—Don Lluís Riera i família (Strasbourg).—D. Joan Truñó i família.—D. Josep Ferrán.—D. Lorens Rosés (Barcelona).—D. Santiago Sifre (Puerto-Rico).—Sra. de Arimón i filla (Sabadell).—Dona Vicens Catalán i germana (Denias).—Sra. de Sencada i neboda (Terrassa).

Hem donat la benvinguda a la distingida Sra. Adèlfa de Balle de Ribot i fills.—Don Fernando de Ribot.—D. Miquel Berenguer, senyora i filla Paquita (Vendrell).—D. Felu Jaume Gelart i filles (Figueras).—D. Jaume Sendra.—D. Lluís Riera i Puntí (Barcelona).—D. Joan Figueras i Socias (Barcelona).—D. Elvira Soler de Guardiola i filla (Vendrell).—D. Emili Feliu.—Pria Rupert (de Manresa).—D. Miquel Copons i filla.—D. Ramon Madrenas.—D. Joan Vallis.—D. Lleonor Bosch (Barcelona).—D. Assumpció Joo (Manresa).—D. Josep Creus (Barcelona).—D. Rosa de Buqué (Barcelona).

D. Fecond Gil i família (València).—Don Josep Marimon i senyora (Barcelona).—D. Josep Araçil (València).—Don Robert Serrat, senyora i fill (Barcelona).—D. Josep Roure.—D. Joan Torres.—D. Geroni Mascó i família (Barcelona).—D. Josep Tarrin i D. Joan Maestre (Tortosa).—D. Lluís Roger i fill (Puerto Rico).—D. Eugeni Salvadó i família.—D. Tomás Griado i senyora (València).—Sr. Suñol amb senyora i fill (Badalona).—Sr. Lluch.—D. Felip Camín (Zaragoza).—Sra. de Lasarte, Wensner, Merchader, Cuyás; Genís; Tomàs; Casadepera; D. Enric Pozas i família (Barcelona); D. Josep Foix Just (Guatemala); D. Marian Serra Urgel (Tàrraga); D. Carles Junca i D. Lluís Juncá (Barcelona).

D. Dolores Miarua (Lleida).—Donya Francisca de Bustos (Binetar).—D. Tomás Giménez.—D. Joan Rabasó (Valls).—Donya Rosa Pujol (Granollers).—D. Antoni